

Srečko Fišer

ČAS JE KRENIL SVOJO POT

Osebe:

Vojc (V)

Brane (B)

Neža (N)

Urša (U)

Profesor Čepon (Č)

Drugi

Teh je veliko. Imajo takšno ali drugačno podobo ali pa so tudi samo glasovi.

Kraji in časi dogajanja različni.

<p><i>Gručica štirih mladih ljudi na gostilniškem vrtu nedaleč.</i></p> <p>N – Kaj pa delajo?</p> <p>B – Spomenik bojo postavili menda.</p> <p>N – Spomenik?</p> <p>V – Seveda. Spomenik Njemu.</p> <p>U – A še nima zadosti spomenikov?</p> <p>V – Nikoli ni zadosti.</p> <p>B – Kult osebnosti.</p> <p>N – Neke zasluge gotovo ima.</p> <p>U – Zato še ni treba, da na vsakem vogalu stoji spomenik. Živemu človeku. Neokusno.</p> <p>B – To je prehodna faza.</p> <p>N – Kakšna prehodna faza?</p> <p>B – Kaj vem. K tistemu, kar pride.</p> <p>N - Kaj pa pride?</p> <p>B – Ne vem, nisem prerok.</p> <p>U – Mogoče tisto, kar je že bilo.</p> <p>V – Prihodnost kamuflirana preteklost.</p> <p>N – Potem je zmeraj prehodna faza.</p> <p>B – Saj je, v bistvu.</p> <p>V – Ta ima obliko nekaj ton brona.</p> <p>N – Zakaj je sicer na vsakem križišču kapelica in na vsakem griču cerkev?</p> <p>V – Ker so imeli staroselci tam čarodejni hrast ali lipo ali kar že, in farji so jo požgali in postavili cerkev, da bi izkoreninili poganstvo, kobajagi. Zdaj v posebnih nočeh skačejo okrog tistih cerkvic duhovi nekdanjih vračev in strašijo ljudi.</p> <p>U – Narod to rabi.</p> <p>V – Mitološki junak. Premagal je zmaja,</p>	<p><i>Na trgu betonski kvader.</i></p> <p><i>Pripeljala se je kratka kolona: kombi oz. poltovornjak, tovornjak (gradbiščna tatra), avtodvigalo. Kombi se je ustavil, iz njega so poskakali štirje delavci, obstopili kvader, prižgali cigarete, si ogledovali kvader, gestikulirali, debatirali. Tovornjak je zatrobil, delavci okrog kvadra so se obrnili proti njemu, voznik jih je z gesto spraševal: bo kaj? Eden je z gesto odgovoril: počakaj, takoj bomo. Četverica je stegovala roke v razne smeri. Potem je eden zažvižgal na prste in začel kazati voznikoma, kako naj postavita stroja. Drugi trije so sloneli zraven in kadili. Ko sta bila stroja na mestu, je usmerjevalec s kretnjo rok pokazal voznikoma, da je v redu. Šofer tovornjaka je izstopil, šofer dvigala pa ne. Dva delavca sta zlezla na keson tovornjaka, eden je s kretnjami usmerjal voznika dvigala. Roka avtodvigala se je iztegnila poševno navzgor, nato spuščala jekleno vrv s težko kljuko. Ko jo je dovolj spustila, sta delavca pomahala, da je dovolj, jo prijela in skupaj z njo izginila za stranico kesona. Nato sta se znova prikazala in s kretnjami kazala žerjavistu, naj počasi dvigne. Izza stranice kesona se je prikazala najprej glava, tam je bil nastavek za kljuko, potem ves bronasti trup, kakor ga je dvigalo dvigalo. Ko je stal čisto pokonci, je za hip obstal. Na vsaki strani delavec v modri obleki. Upodobljeni je bil precej višji od njiju, meril je vsaj tri metre. Nato ga je dvigalo dvigalo še naprej, dokaj visoko, nato ga je prenašalo vstran, nekoliko je nihal, čeprav je žerjavist premikal roko dvigala počasi in previdno in večče. Spodaj so delavci vneta mahali in kriče usmerjali žerjavista, lahko se je tudi zdelo, da mahajo in vzklikajo njemu v pozdrav. Spuščal se je in obvisel tik nad</i></p>
---	---

<p>združil svoje ljudstvo –</p> <p>U – Oplodil številne ženske, ustvaril zarod junakov –</p> <p>V – To se ve, da je bil zmerom velik pofukelj.</p> <p>B – In na koncu bo zaspal v kakšni votli gori kot kralj Matjaž in čakal na vstajenje?</p> <p>V – Seveda.</p> <p>B – Evo, zdajle bo zaspal.</p> <p>U – In potem nas bo tisoč let hodil strašit na kresno noč.</p> <p>V – Ne samo na kresno.</p> <p>B – Tudi na veliko.</p> <p>U – Potem misliš, da bo vstal zares?</p> <p>V – Seveda bo. Če ne v tej, pa v drugi podobi. Podstavek ostane, onega gor pa pretopijo v kakšnega drugega junaka ali odrešenika.</p> <p>B – Je pa tudi hecno, da postavljajo spomenik ravno zdaj, ko se govori, da naj bi odstopil.</p> <p>U – On?</p> <p>B – On.</p> <p>V – Govori se? Kdo govori?</p> <p>B – Slišal sem pač. Da je menda rekel, da je toliko nepravilnosti, da se mora to nehat ali pa da bo šel.</p> <p>V – Naj odstopi, kurc ga gleda, če ne zna drugega.</p> <p>N – Lahko bi bili vseeno malo bolj spoštljivi.</p> <p>U – Misliš, da bi država sploh ostala skupaj?</p> <p>V – Jebeš tako državo, ki jo drži skup samo en človek.</p> <p>B – Kam bo šel, če odstopi? V penzijo?</p> <p>V – S svojo jahto na križarjenje okoli zamorcev v Afriki.</p> <p>U – Potem ne bo več imel jahte.</p>	<p><i>betonskim podstavkom, kjer so ga pričakali vsi štirje delavci in ga zasukali, ne brez muke, ker je bil težak, ter ga nasadili na štiri mogočne vijake, ki so pripravljene gledali iz betona, ter zložno privili matice, katerih vsaka je imela nemara več kot pol kile. Potem so ga pokrili z veliko ponjavo, da ga bo lahko kasneje kdo odkril, dvigalo je zložilo svojo dolgo roko, pobrali so kopita in šila in se odpeljali.</i></p>
--	--

V – To je prazen čvek. Oni sami spravljajo te glasove okoli. Da dajo raji na znanje, da je premalo pridna in premalo ljubi svoje bogove. Da se bogovi lahko razjezijo in potem je sranje. In raja hitro teče postaviti spomenik.

B – A se ti nič ne bojiš govoriti take reči? Če te kdo prijavi, ti ne gine keha.

V – Me boš ti?

B – Ah pejd v kurac.

V – Božanstva itak vidijo in slišijo vse, tudi če ne rečeš na glas, tudi če samo misliš.

U – On nič ne vidi in sliši, ker je pokrit. Tak je kot velik papagaj, ki so ga dali spat.

V – »Tako. Z zunanjo politiko se hočeš pečat.« Ja, sem rekel, to me najbolj zanima. Poročanje, še posebno pa komentar. »Aha, ti bi, da te pošljem v Pariz za dopisnika.« Ne, seveda ne. Lahko pa se zmenimo za par komentarjev. »Ja, mogoče za Cicibana.« Ti starci res mislijo, da držijo boga za jajca.

B – Jaz nisem šel nič boljše skoz. »Misliš, da boš flankiral po fuzbal tekmah in se potem delal pametnega.« No, to je delo športnega novinarja, da gre na tekmo, mislim. »Ja, in da se potem dela pametnega. To je nagrada in nagrado si je treba zaslužiti, dečko moj.« Ta pokroviteljski ton, imelo me je, da bi vstal in šel. Ampak kaj pa naj potem? Vsi se poznajo in ...

V – To je ta kurčev pedagoški princip. Nikoli ne daj človeku delat, kar si želi, zmeraj nekaj drugega. Če rad šraufa motorje, ga pošlji v knjižnico. Če ima posluš za muziko, naj gre orat na njivo. A veš, kaj je dal meni?

B – ?

V – »Ti boš šel v kakšen kolektiv in naredil reportažo iz delavskega življenja. Treba je zajemat iz življenja! Ljudje imajo to radi!« Ja, posebno še, če so na sliki zraven. Kaj je dal pa tebi?

B – »Ne smeš se preozko specializirati, mladi kolega.« Pisal naj bi o snemanju nekega filma.

V – To ni tako slabo.

B – Ja, ampak kako si predstavlja. »Za rubriko Oddih in razvedrilo.« Kisle kumare. V bistvu naju najbrž hoče preizkusit. Kako piševa pa to.

V – Kar se mene tiče, mu bo tudi uspelo. Napišem mu tako reportažo iz življenja delavskega razreda, da bo padel na svojo debelo uredniško rit.

B – Ja? Kako boš to naredil?

V – Si slišal, da delavke v tekstilni tovarni na Debelem vrhu štrajkajo?

B – Kjer pletejo nogavice? Nisem vedel.

V – Ti jaz povem. Šel bom tja –

B – Zakaj pa štrajkajo?

V – Saj je jasno, zakaj. Nizke plače, visoke cene in to. Ne more bit drugega. Stari hoče nekaj o delavcih: prosim lepo. Konkretna izostritev bistvenega vprašanja.

B – Misliš, da bo vesel takega članka?

V – Če ima kaj pameti, bo. Saj se povsod govori o odkritem soočanju s problemi.

B – Pravzaprav sem ti fovš. To je bolj zanimivo kot moje.

V – Ne bit smešen. Tvoje je dosti bolj zabavno. Kje pa snemajo tisti film?

B – Dol ob morju, v Piranu ali Portorožu.

V – Še to! Nagrada, jebenti! Lepo se odpelješ na morje in zraven mimogrede ...

B – Razen tega se jaz na film sploh ne zastopim. Te umetniške reči me nikoli niso preveč vlekle.

V – Daj mir, na to se vsak zastopi. Kot na fuzbal.

B – Oprosti, na fuzbal se pa ne zastopi vsak!

V – Opa pardon, pozabil sem, da se ti zastopiš. Hotel sem reč, lahko koga vprašaš, tisti kulturniki so najbolj srečni, če komu čvekajo. Če še malo posediš, lahko že danes dobiš svojo inštrukcijo. Saj veš, da se zbirajo v tej gostilni. En dva tri boš stručko za film in vse možne umetnosti. In potem greš na morje in se imaš dobro. Škoda, ker ne morem s tabo. Mogoče priklopiš še kakšno filmarko.

B – Ja. Kaj pa Neža!

V – Hja no. Nobenemu ne piše na tiču, kje je prenočil. Sicer pa, če si ne zaupaš, jo vzemi s sabo. Preprosto.

Č – Spoštovana mladeniča!

Pristopil je mož iz ozadja.

B – O. Profesor Čepon.

V – Če misliš spet žicat, ti povem, da ni lepo zajedat ubogo mladino.

Č – Uboga mladina ima štipendije, preživnine ...

V – Ti imaš pa penzijo, ne?

Č – Penzijo, ampak kakšno.

V – Če bi bil še v službi, bi imel plačo.

Č – Jaz bi že bil, ampak oni nočejo. Sicer pa je žicanje neprava beseda. Čepon ne žica. Če mi dasta kaj drobiža, dobita nekaj v zameno.

B – In sicer?

Č – Prvič, odkritosrčnost. Drugi rečejo, da rabijo za avtobus ali pa za večerjo, jaz pa povem, da rabim za špricar.

B – Se mi zdi, da si jih že zadosti?

Č – Po mojih računih manjka še eden.

V – Tvoji računi se ne izidejo, profesor. Tudi ko boš tega spil, boš ugotovil, da še zmeraj eden manjka.

Č – Moji računi se zmeraj izidejo, mladenič. Ti nimaš pojma o matematiki in ne veš, kaj je to konstanta. Konstanta ali stalnica je to, da zmeraj en špricar manjka.

B – Čeponov izrek. Pa zvrni še enega, da preizkusimo, če drži.

V – In kaj je druga stvar, ki jo bova dobila? Poleg odkritosrčnosti, od katere nimava kaj dosti?

Č – Nekaj vama bom razkril in pojasnil. Zanimalo vaju bo.

B – Skrivnost!

V – Odkritje!

B – Da slišimo.

V – Samo nekaj bi te prej vprašal. Si imel tudi v šoli ta sistem? So ti morali učenci plačat špricar, da si jim razložil, kaj vem, kvadratno enačbo?

Č – Kar zajebavajta se. Na zdravje.

M+V – Zdravje.

Č – Vidva sta novinarja, ne. Povejta mi: se kaj zanimata za znanost? Gotovo ne. Novinarji se za nič ne zanimajo, se pa zato na vse spoznajo. Kaj se smeješ, to ni smešno. V tisti vaši šoli vas filajo s politiko in potem ne vidite drugega. Zgodovinska seja, zgodovinski dogovor, zgodovinski sklepi ... pri tem se pa v znanosti dogajajo res zgodovinske stvari. Ne samo tisti sateliti in gagarini. Še dosti bolj važne.

B – Jaz sem bolj za šport.

Č – No, saj sem rekel.

V – Mene si prehitro odpisal. Jaz se zanimam za znanost. Politična ekonomija.

Č – To pa to. Ekonomija, to je taka znanost, da deset let kombiniraš pol strani dolge formule in na koncu ugotoviš, da rabiš samo obrestni račun. Če je politična, pa še tega ne.

B – To veva, da si prevratniški element. No, kakšno epohalno stvar nama boš razkril?

Č – Teorijo kaosa.

B – Teorijo kavsa?

Č – Vem, da te tisto bolj zanima, ampak na žalost te moram razočarat. Ne kavsa. Kaosa.

V – Čakaj malo. Nekje sem prebral mimogrede. A ni že nek Amerikanec objavil ene take teorije? Je tvoja teorija mogoče plagiat, profesor?

Č – Noben plagiat ni. Kvečjemu če bi on kaj prešpijoniral od mene. In to slabo, ker je moja teorija dosti boljša. Vsebuje ključne elemente dialektične analize. Kar z drugimi besedami pomeni, da ni samo teorija, ampak tudi praksa.

B – Praksa kaosa? No, to ni ravno nekaj novega. To poznamo že dolgo.

Č – Evo, tipična novinarska pripomba. Ne razume nič pa nekaj duhoviči.

B – Razloži, mislec.

Č – »Razloži.« Misliš, da se da razložiti kar tako, v dveh minutah? To je kompleksna materija.

B – Vsaj v čem je vic. Kar vem, teorija pojasnjuje, po kakšnih pravilih se nekaj ravna; Kaos je pa ravno to, da ni nobenih pravil!

Č – Samo eno stvar veš o kaosu in še tista je napačna. Tudi takozvani kaos ima neka pravila. Oziroma vzorce. To pomeni, da se da tudi v kaosu stvari predvideti. Samo da je kavzalna zveza drugače določena.

V – Kakšna zveza?

B – Kavsalna.

Č – Hormoni, hormoni. Kavzalna. Med vzrokom in posledico.

B – In kaj konkretno naj bi to pomenilo?

Č – Na primer, da je lahko nek dogodek povezan z nečim, kar je čisto nekje drugje in čisto drugačno.

V – Sliši se zelo mistično.

Č – Pri onem Amerikancu je res mistično. On govori o nekih metuljih in potresih, pri meni pa so upoštevane družbeno ekonomske danosti. Nobene mistike. Čista logika. Neki vzorec se ponavlja. Ponavlja na raznih nivojih, od najnižjega do najvišjega.

V – Vzorec se ponavlja?

Č – Vse se ponavlja v nekih vzorcih, tako kot polž, recimo, zmeraj dela svojo hiško v določenih proporcionalnih razmerjih. Zmeraj po istem vzorcu.

V – Čakaj. Polž je živo bitje, to, kako dela hiško, ima dedno in enako imajo drugi polži iste vrste. Če pa rečeš, da sta povezana dva iks dogodka –

Č – Polž je majhen in vzorec je očiten. Izraziš ga lahko s pomočjo zlatega reza. Matematika, ljubček. Lepota je matematika in matematika je lepota. Zlati rez, to ti je en takle ulomek: ena plus koren iz pet polovic oziroma z decimalkami, ena cela šest ena osem in tako naprej. Če pravokotniku, ki ima stranici v razmerju zlatega reza, odrežeš največji kvadrat, ti ostane pravokotnik z enakim razmerjem stranic in tako naprej v neskončnost. Logaritemska krivulja.

B – Kakšno zvezo ima to ...

Č – Ima tako zvezo, da vse temelji na vzorcih. Še en špricar. Pri polžu zaznavaš vzorec, kje drugje ga pa ne, ker je mogoče prevelik. Ampak to ne pomeni, da ni logike.

V – Če rečeš, da je to logika, se sliši samo še bolj mistično. Razlaga nedoumljive božje volje.

Č – Ne rabiš boga za to. Je pa seveda bog enostavna razlaga. Razlaga za take, ki ne vejo, kaj je znanost. In potem greš molit v cerkev in se daš farbat farjem, namesto da bi kaj izračunal.

B – In to si ti odkril.

Č – Osnova je stara štorija, tisočletja stara. Jaz in oni Lorenzo amerikanski izhajava iz podobnih izhodišč, samo da sem jaz vključil tudi družbeno ekonomske elemente. V bistvu lahko napoveš, izračunaš, vse, kar se bo zgodilo. Nobenega Nostradamusa: matematika.

B – To bi bilo uporabno tudi za športno napoved.

Č – Na, saj sem rekel. Jaz razlagam znanstveno dognanje, ki sega v bistvo vesolja, on pa – športna napoved. To je naša inteligenca.

V – Ampak – recimo, da drži, kar razlagaš –

Č – Seveda drži.

V – Recimo. Koliko podatkov pa rabiš, da lahko kaj poštenega izračunaš? Ugotoviš ta, kot praviš, vzorec?

Č – Tu je res en manjši problem, ampak tehnologija ga bo rešila.

V – Ja, kako pa?

Č – Razvila bo elektronske možgane, ki bojo sposobni obdelat skoraj neskončno število podatkov.

B – Pa smo spet tam. Enkrat bo, zdaj pa ni. Adijo dobitek na športni napovedi.

Č – Moram ti povedat, mlečnozobec, da nekateri precej bolj resno jemljejo to teorijo kot ti s svojo športno napovedjo.

B – Na primer?

Č – Na primer oblast.

B – A ja? Boš postal direktor inštituta Jožef Štefan?

Č – Ko so me zadnjič slišali to razlagat, so me potem šest ur driblali policaji.

V – Mogoče so oni gor izračunali, kaj se bo zgodilo, pa jim ni bilo všeč.

Č – Izračunali niso, ker nimajo mojih formul; lahko pa jih je strah, da bi. Ker je dejstvo: če bi sprejeli mojo teorijo – politiki, kdo pa drug – bi bila lahko rešitev za svet in tudi za ta našo takozvano družbo. Ne pa tudi zanje. In zato je ne bojo sprejeli. In zato bo poguba. Ta takozvani družbeni red, ki ne ve za red, in cel svet bo samega sebe pojedel od repa gor do gobca oziroma vice versa, kar je isto.

B – Pusti svoje nazadnjaške tirade. Rajši mi povej: kaj pa teh sto let, dokler ne razvijejo elektronskih možganov, ki bojo sposobni razumet tvojo teorijo, kako naj se ravnamo, o prerok?

Č – Ne bo sto let, o butelj. Odgovor je: do takrat – treniraj intuicijo. Tudi z intuicijo se da marsikaj predvidet.

B – Ampak kako veš, da tisto, kar si predvidel z intuicijo, drži? Rabil bi časovni stroj!

Č – Tudi to še pride. Do takrat pa lahko tudi brez.

B – Ja, kako?

Č – Počakaš in vidiš. Počakaš, da se konča tekma, in vidiš rezultat.

B – Ah pejd v kurac.

Mislec pa se je gromko zakrohotal.

Č – Intuicija, to je gledanje v vzporedne svetove. Mi se zavedamo samo teh treh oziroma delno štirih dimenzij, v resnici pa obstaja tudi peta, šesta ... Vse to moramo še odkrit. Tam se skrivajo neslutene možnosti. Kar je v našem malem štiri oziroma triinpoldimenzionalnem svetu nemogoče, postane mačji kašelj, če prestopiš v peto dimenzijo.

V – Lepo, ampak kako pa prestopiš?

B – Mogoče tako, da se ga dobro nacediš. Ker: pri tvojem silnem znanstvenem optimizmu bi človek pričakoval, da boš v kakšnem raziskovalnem inštitutu, ne pa za šankom z glažem. Se pravi, je treba sklepat: gledano iz pete dimenzije je to, kar nam zgleda kot nacejanje pri šanku, v resnici znanstveno raziskovanje.

Č – Klinc te gleda, novinar. Scat grem.

...

V – Prizadel si ga.

B – Ma ko ga jebe, zatežil mi je.

NA SVOJI ZEMLJI 1

Klopca pri avtobusni postaji.

B – Ne vem, zakaj nočeš z mano v Portorož.

N – Saj sem ti rekla, moram študirat.

B – Tudi dol lahko študiraš.

N – Od takega študija ni nobene koristi, sam veš.

B – Kaj pa je teden ali dva. Potem imaš še dosti časa.

N – Dovolj, da sama presodim. Pač ne bi rada padla na tem izpitu. Ti pa, če moraš it, pojdi sam.

B – Kako to misliš, če moram it. To je tako kot služba.

N – In ko končaš, se lahko pripelješ k meni na Bukovsko. Saj sva rekla, da bi te predstavila doma. Že zdavnaj sva rekla.

...

B – Ne vem, kaj se ti naenkrat tako mudi študirat.

N – Rada bi končala ta faks, to je vse.

B – In potem?

N – Kakšno vprašanje. Potem služba. Ustvariš si nekakšno svoje življenje. Ne moreš se večno spreletavat okoli. Človek počasi rata tudi prestar.

B – Služba na Bukovskem.

N – Od tam imam štipendijo. Rekli so, da me vzamejo.

B – Učiteljica na Bukovskem. Ne razumem, kako si lahko zadovoljna s tem.

N – Nobeden me ne vpraša, če sem zadovoljna. Če ne grem tja, bom morala vračat štipendijo.

B – Tistih par fičenkov. Pravi drek.

N – Za porabit res ni dosti, za vračat se pa nabere. Sicer pa služba ni samostan. Kasneje jo lahko zamenjaš.

B – Hja. Ko si enkrat ...

N – Govoriš tako, kot da je Bukovsko en britof nekje v Sibiriji.

B – Dosti drugače tudi res ni.

N – Kako ti pretiravaš.

B – Stvar je v tem, če se enkrat zakoplješ, se ti možnost izbire zelo zmanjša. Če je sploh kaj ostane.

N – Ti pa bi rad zmeraj imel odprte vse izbire.

B – Kaj je narobe s tem?

N – Nič. Samo realno ni.

B – Realno. Kaj si ti naenkrat tako realna?

N – Sploh nisem. Ampak treba se je pač kdaj tudi odločit.

B – Odločit in se predstaviti tvojim starim.

N – Kaj je to takega? A nisva rekla?

B – Včasih se mi zdi, kot da me hočeš prevzgojit.

N – Prevzgojit? Zakaj bi te hotela prevzgojit?

B – Ne vem. Zato, da bi bil pripravljen živeti v tisti tvoji realnosti.

N – Ti misliš, da te hočem sfintirat, da bi šel živeti z mano tja gor?

B – Pravzaprav ne razumem, kako si ti lahko želiš živeti tam, v tisti ...

N – Provinci?

B – Kaj provinci. V tisti puščavni, kjer se nikoli nič ne zgodi.

N – Povsod se kaj dogaja.

B – Ja, blazno. Tudi v čredi ovc se dogaja. Kaj sploh lahko počneš tam?

N – Isto kot kjerkoli. Živiš.

B – Jaz imam samo eno življenje.

N – Eno življenje, ena prestolnica.

B – Ti kar zajebavaj. Jaz tam ne bi mogel nikoli ...

N – Meni je pa všeč.

B – Ne razumem. Kako ti je lahko tam všeč?

N – Tako. Moji kraji pač.

B – Če si se slučajno tam rodila ... kaj je to važno?

N – Slučajno. Ampak človek ohrani v sebi zapis te slučajnosti. Podoba kraja, kjer se je začel vraščati v svet. To ostane.

B – Potem se ne bi smel nobeden nikoli premakniti, vsi bi morali ostati tam, kjer so se rodili! In bi še zmeraj živeli v jami.

N – Tako kot oni tam gor, misliš. Daleč od Potočke zijalke res nismo prišli. Delavci v fabriki se po šihitu vrnejo tja. Tam stanujejo. Tam strgajo kosti jamskega medveda.

B – Brez veze, da si užaljena.

N – Nisem užaljena. Ljudje se premaknejo zaradi najrazličnejših vzrokov, tako se pač zgodi. Ampak zakaj se ne sme kdo odločiti, da ostane tam, kjer je? Da si tam naredi ...

B – Nisem rekel, da se ne sme. Samo ...

N – Samo ti ne bi mogel. Najbolj nas rabi prestolnica. Središče sveta.

...

B – Ne mislim, da sem kaj več kot drugi.

N – Mogoče misliš, da si manj. Ko ti morajo drugi določiti, kje je središče.

...

- Čas bo. Čez pet minut odpelje.

...

- Ko prideš z morja, se oglasi.

B – Prav.

N – Če hočeš.

...

- Živjo. Se vidiva.

Kratko ga je poljubila in se obrnila k dolgemu vozilu, potem spet k njemu.

- Mogoče ni vprašanje lokacije.

B – Prosim?

N – Ampak personala.

B – Ne razumem?

N – Mogoče si se preprosto naveličal.

B – Naveličal? Kako to misliš? Česa naveličal?

N – Mene.

...

- Premisli. – Če si se, ni problema.

<p>V – Evo, sem ti rekel. Ni dneva, da ne pridejo.</p>	<p><i>Vstopila je glasna družčina pol ducata mlajših moških. Diskutanti so že spotoma zavzeto diskutirali.</i></p> <p>D1 – Predvsem ne vem, zakaj bi bilo treba razpravljat samo o filmu. Druge umetnostne zvrsti so najmanj tako –</p> <p>D2 – Predvsem ne vem, zakaj bi bilo sploh treba razpravljat o filmu. Naši filmi so brez veze. Bled odsev tujih in v primerjavi z našo literaturo ali likovno –</p> <p>D3 – Ravno zato je treba razpravljat o njih.</p> <p>D4 – Preveč razpravljamo, treba je delat.</p> <p>D3 – Poslušajte, ne zdaj vsega premešat. Zmenili smo se, da bomo danes govorili o filmu, drugič pa lahko tudi o –</p> <p>D2 – Dobro, naj bo, čeprav je brez veze.</p> <p>D3 – Ti res znaš bit stimulativen, Smolej.</p> <p>D2 – Svoje mnenje lahko imam, ne? Menda nismo na partijskem sestanku?</p> <p>D3 – Dajmo se držat dogovora, fantje. Zmenili smo se, in je tudi fer do Škorca, ki je pripravil uvodni ekspoze.</p> <p>D2 – Ekspoze, bog se usmili, saj sem rekel, partijski sestanek.</p> <p>D3 – Daj utihni že enkrat. Pustimo Škorcu, da pove svoje. Kako si mislil zastavit, Škorc?</p> <p><i>Pozvani je potegnil iz aktovke zajeten šop papirjev.</i></p> <p>D1 – Posluh, gospoda! Profesor Ivan Škorc analizira!</p> <p>D5 – Daj mir s tem profesorjem.</p> <p>D1 – Daj ti mir z lažno skromnostjo. Profesor si po duši, kmalu boš tudi po tituli.</p> <p>D2 – Vseeno upam, da ne misliš vsega</p>
--	--

<p>B – Ti kaj razumeš?</p> <p>V – Ne dosti. Filozof. Mogoče niti sam sebe ne razume prav dobro.</p>	<p>tega špeha tukaj brat.</p> <p>D5 – To je samo aide-memoire. Na kratko bom rezimiral. Torej, kot sem že drugje poudaril, film sam na sebi, in abstracto, ni niti umetnost niti mass culture niti karkoli drugega –</p> <p>D1 – Poslušaj, Škorc, daj malo razredči te svoje tujke. Novi pravopis pravi, da moramo uporabljat klene slovenske besede.</p> <p>D5 – za kar ga včasih s samoumevno prepričanostjo razglašajo. Vse to lahko postane šele, ko se v konkretnih položajih človekovega ontološkega in socialnega bivanja pojavi kot določna, s specializiranim namenom izdelana, stvarni funkciji prirejena filmska stvaritev. Film ustreza ontološki potrebi, ki ji od nekdaj streže večji del znanih umetniških tehnik: potrebi po psihofiziološki izpolnitvi človekove vidne, slušne in motorične zavesti z vtisi –</p> <p>D2 – Rekel si, da boš rezimiral. Da ne začne delavski razred prihajat na jutranji vinjak, preden boš ti končal.</p> <p>D1 – Ne more na kratko, pripravlja se za naskok na faks.</p> <p>D5 – Če vas ne zanima, lahko tudi neham. Brez teoretične podlage stvar preprosto ni razumljiva.</p> <p>D3 – Dajte mir, pustite človeka, da pove svoje! Kakšen smisel ima, da se dobimo, če se potem samo zajebavate! Nadaljuj.</p> <p>D5 – Hvala. Z vtisi barvnosti, gibanja, ritma, napetosti, erotike –</p> <p>D2 – Aha, že malo diši po konkretnem.</p> <p>D5 – To je potreba, ki postaja v ontološkem in socialnem smislu čezmerno intenzivna zmeraj in povsod, kjer so postale človeku nedostopne ostale ontološke možnosti oziroma socialne forme, preko katerih bi jo lahko nadvladal in presegal v nenehnem naporu po realizaciji najvišje resničnosti, ki mu je dostopna, tj. svojega človeškega</p>
---	--

<p><i>Mladi novinar se je razveselil, da si lahko pribeleži.</i></p> <p><i>Vstopil je profesor Čepon.</i></p> <p>Č – Pozdravljena, inteligenta. Danes lahko poglobimo naša dognanja od zadnjič.</p> <p>B – Ne zdaj, profesor. Plačam ti špricar, samo usedi se tamle in naju pusti, oni tam govorijo zanimive stvari pa malo poslušam.</p> <p>Č – A seveda. Pardon. Seveda, novinarji pa znanost, bog ne daj. Vse drugo bolj pomembno.</p>	<p>bistva. Ja, ja. Bom malo preskočil. – Umetnost je resnica človeškega sveta. Pojem resnice tej zvezi ni gnoseološki, ampak ontološki: ne sinonim za verodostojnost, točnost in zanesljivost izkustvenih sodb, ampak ime za splošni red sveta, v okviru katerega doživlja človek parcialno konkretnost svoje resničnosti. Za razliko od filozofije, kjer se ta red pojavlja abstraktno v obliki pojmov, je umetnost resnica in concreto.</p> <p>D1 – Veš, kaj je bistvo vede o umetnosti? Povedat samoumevne stvari na tak način, da čimveč ljudi zaspi.</p> <p>D2 – Tako tudi veš, da niso sovražniki. Ker sovražnik nikoli ne spi.</p> <p>D5 – Zdajle bom končal, potem boš lahko ti briljiral s svojimi vici, Saksida. Torej, da lahko nastane nova sinteza umetnosti in socialne normativnosti, morata bit izpolnjena dva pogoja: prvič, formiranje resnice, ki bo kot umetnost, tj. in concreto, ustvarjala splošni red sveta, v katerem bo alienacija presežena iz širše, antimetafizične koncepcije človeškega bivanja; in drugič, formiranje socialne sredine, ki ji takšna normativnost ne bo fraza, ampak realen izraz lastne ontološke in družbene situacije. Skratka, potrebna je ne samo subjektivna volja ustvarjalcev, ampak predvsem dozorelost socialnih temeljev.</p> <p>D2 – Bravo.</p> <p>D1 – Jaz se bom oprijel tvoje sugestije, Škorc. Odložil bom ukvarjanje z umetniškimi stvarmi za čase, ko bojo dozoreli socialni temelji. Do takrat bom pa udejanjal tvojo prešernovsko strukturo: čez dan šiht, zvečer oštarija.</p> <p>D2 – Boš moral najprej dobit šiht in popaziti, da te ne vržejo ven.</p> <p>D3 – Glejte, jaz mislim, če bi mogoče malo manj pili.</p> <p>D1 – A še pili da ne bi. Potem bomo res</p>
--	--

<p><i>Profesor Čepon je vstal in posegel.</i></p> <p>Č – Spoštovani kolegi, fantje, jaz se opravičujem, nočem motit, ampak nekaj moram povedat. Jaz sem gledal vse slovenske filme. Jaz sem ljubitelj slovenskega filma, torej, v načelu. Zmeraj grem popoldne. In vsakokrat ko grem popoldne gledat slovenski film, sem razočaran. Zelo razočaran. Vse to je tako ponarejeno, nič ni pristno. Kvečjemu v enem filmu je bilo kaj pristnega, in to je Na svoji zemlji, pa ne zato, ker so bili partizani. Ti se kar smej, me en drek briga. Tisti vaš Ples v dežju, naprimer, kar naprej govorite, sigurno je tudi danes že kdo rekel, da je to najboljši slovenski film, kar jih je ... to je eno tako maglovito govno, da ni za verjet.</p> <p><i>Mladenič mu je kazal, naj neha.</i></p> <p>A? Kaj pravita? Pardon. Ne bom motil. Novinarje zanima samo čvek. Jajca. Kje</p>	<p>kot seminar v prvem semestru svetovne književnosti, ajnfirung in di ajnlajtung pa ajnlajtung in di ajnfirung.</p> <p>D3 – Kar pa zadeva vsebino, nič nimam proti filozofskim utemeljitvam, ampak mislim, da bi bilo treba ene stvari le bolj konkretno povedat. Na primer, vzemimo filme o NOB. Namesto revolucionarjev nam kažejo tipe, ki so značilni za iluzijo o preobrazbi konzervativističnega malomeščana s copati na nogah v avanturističnega malomeščana.</p> <p>D5 – Nova stopnja bi pomenila prehod od tega nonkonformizma kot zanikanja konformizma in danosti k tistemu človekovemu zgodovinskemu bivanju, ki je onkraj dileme med konformizmom in nonkonformizmom. Dejanski spor z danostjo družbe posamezniku šele omogoči prehod iz dileme med vnanjostjo in notranjostjo, iz življenja na obodu zgodovine, in mu pokaže pot čez danost družbe v njeno zgodovino.</p> <p>D1 – To je zate konkretno? Ne vem, vi eksistencialisti, če rečete »danost družbe« imate najbrž pred očmi nekaj ko eno kišto krompirja?</p> <p>D6 – Torej, v bistvu profesor Čepon ni čisto v zmoti. Če mogoče ne veste, od vseh naših filmov je imel Ples v dežju največji minus. Hotel sem reč, obstaja še</p>
--	---

bi kakšnega novinarja zanimalo kaj važnega. Scat grem.

čisto drugačna konkretnost, za koga mogoče banalna, ampak prekleto važna.

D3 – Namreč.

D6 – Ekonomika. Denar.

D2 – Samo ne začni zdaj govorit, da je premalo denarja za film. To smo že stokrat slišali in zaradi tega ga ni nič več.

D6 – Nasprotno. Jaz ravno trdim, da ga ni premalo. Filmska proizvodnja je industrija in film – ne glede na njegov kulturni pomen – je produkt oziroma potrošno blago. In jugoslovanski in z njim vred tudi slovenski film ne temelji na realnem ekonomskem računu. Vsak domači film si ogleda povprečno samo – evo, zapisal sem si – 176.968 ljudi, povprečni bruto dohodek domačega filma v enoletni eksploataciji je samo nekaj malega več kot 15% njegove cene. Upravna režija in ostalo v naši strukturi proizvodnih stroškov predstavljata celih 28,8%, medtem ko ti izdatki v Italiji znašajo procentualno samo 8,7%, niti eno tretjino tega.

D1 – Odkod imaš vse te cifre, si se povezal s špijonažo?

D6 – Nobena tajna ni, vsak lahko to prebere, samo problem je v tem, da se pri naših filmarjih zanimanje za gospodarska vprašanja začne in konča pri honorarju. In kot rečeno, od vseh je imel največji minus ravno Ples v dežju – čeprav tudi Balada in Veselica ne zaostajata veliko.

D2 – Škorc gre na FF, a ti pa na ekonomski faks?

D1 – »Prodor v institucije.«

D3 – Po mojem bojo oni gor zelo radi slišali, če jim poveš, da naš film preveč košta. Bojo rekli, saj pravimo, da ga serjete.

D4 – Meni se vseeno zdi, da je glavni problem vsebinski. Nekaj je o tem rekel že Simon, ampak on je vse skup obrnil v filozofijo. Pa ne gre za filozofijo, niti slučajno. Stvar je v tem, da naši filmi v gledalcu zbujejo iluzijo, da se bojo vsa

<p>Č – Znanost, fantje, znanost. Ne ta vaša družbenopolitična jajca. <i>Profesor Čepon se je vrnil.</i></p> <p><i>Prijateljka sta vstala, eden kar z beležnico in svinčnikom v roki.</i></p> <p>V – Pa kaj, človek si je pač nekaj zapisal, je mogoče prepovedano pisat?</p> <p>B – Ne, čakaj, ne tako. Jaz ... Bilo je zelo zanimivo, pa sem ... Namreč, nekaj se ukvarjam s filmom ... Hotel sem vas prosit za dovoljenje, ampak sem se bal, da bom zmotil debato ... Nisem hotel bit</p>	<p>navzkrižja v mehanizmih družbe nekako čudežno razvozlala, ne da bi bilo treba komurkoli zategnit pas in tvegat dobro službo in družbeni položaj.</p> <p>D1 – A ti se spoznaš tudi na film, mislil sem, da je kmetijstvo tvoje področje.</p> <p>D4 – Položaj v naših institucijah in ustanovah je do tolike mere zacementiran s spletom osebnih in prestižnih interesov posameznikov in institucij, da je vnašanje sleherne dinamike dolgotrajen proces pogumnega in radikalnega razčiščevanja odnosov. Med drugim tudi s pomočjo tvornega sindikalnega delovanja.</p> <p>D2 – Tvornega sindikalnega? O ti boga.</p> <p>D3 – Sliši se kot poziv k stavki.</p> <p>D4 – Tudi, če je treba.</p> <p>D1 – Se pravi, ti misliš, da bi moral bit film prostor konkretne družbene akcije.</p> <p>D4 – Mislim, ja.</p> <p>D2 – Ti bi si zгледа rad bolj natančno ogledal arest od znotraj.</p> <p>D3 – Čakajte, fantje. A si videl tista dva tam?</p> <p>D1 – Kje?</p> <p>D3 – Tam.</p> <p>D2 – Kaj je z njima?</p> <p>D3 – Na ušesa vlečeta.</p> <p>D2 – Pa dobro, saj smo na javnem kraju.</p> <p>D3 – Eden si stalno nekaj zapisuje.</p> <p>D2 – Mogoče je pesnik. Našel je navdih.</p> <p>D3 – Navdih, ja. – Ej, vidva! Ti, kaj si zapisuješ?</p>
---	--

<p>vsiljiv. To, kar ste govorili, je zelo zanimivo. Na film se ne spoznam dosti, pravzaprav se ravno hočem boljše informirat, pa ste mi prišli kot naročeni –</p> <p>V – Potem se pa dobivajte v kakšnem kevdru, tajno društvo PGC.</p> <p>B – Čakajte, a vi mislite, da sva ... To je nesporazum, novinarja sva, glejte, vam pokažem izkaznico ...</p> <p>V – Pa kaj kurac! A ti bi rad delal osebno preiskavo, si policaj ali kaj!</p> <p>B – Ne, čakaj. – Neurejeno je še ...</p> <p>- Lepo vas prosim, če bi bila midva res to, kar mislite, ne bi tako očitno –</p> <p>V – Kako naj bi jih poklicala, ves čas sva bila tukaj ...</p>	<p>- Nisi hotel bit vsiljiv, a.</p> <p>- Aha. Zbiraš informacije. Mi ne rabimo takih, ki zbirajo informacije. Zbiraj informacije kje drugje, v redu? Mesto je veliko in gostiln dosti.</p> <p>- Poznamo mi take novinarje.</p> <p>D4 – No, pa pokaži, kaj si napisal, tovariš novinar.</p> <p>- Jaz nisem.</p> <p>- Bojo že v centrali uredili. Po osebnih dosjejih.</p> <p>D3 – Evo. Kaj sem rekel. So že tukaj. Poklicala sta jih.</p> <p><i>Skozi aluminijasto-steklena vrata sta vstopila dva miličnika.</i></p> <p>D4 – Zmenjeni ste bili!</p> <p>D3 – Bogve kakšne špiceljske naprave nosita s sabo!</p> <p>M1 – Dober večer. Oziroma dobro jutro. Cvet intelligence. Misleci. Kaj ko bi se vi za spremembo poprijeli kakšnega dela, namesto da rovarite proti oblasti?</p> <p>M2 – Te vrste modrost vam smrdi, ne? Tako kot delo.</p> <p>D4 – Naše delo je, da analiziramo.</p> <p>M2 – Seveda. Družba se vam mora pa klanjat in vas plačevat v zahvalo, ker jo spodjedate.</p> <p>D3 – Mi samo kritično razmišljamo.</p> <p>M1 – No, zdaj boste lahko v miru kritično razmišljali. Gremo. Alo, eden za drugim, pa nobenih neumnosti.</p> <p>D3 – Kam nas peljeta! Nič nismo naredili!</p> <p>M2 – Že mi vemo, kdo je kaj naredil. Gremo.</p>
---	---

<p>- Ma kaki midva, bedak!</p> <p>B – Tovariš miličnik, nič takega ni bilo. Debatirali so o filmu. Jaz in moj prijatelj tule sva pa novinarja, evo, izkaznici, v bistvu nisva niti bila z njimi ...</p> <p>Č – Sem ti rekel, da se rajši ukvarjaj z znanostjo. Matematični problemi, ali pa magari šahovski. Tiste se vsaj da rešit. Ne pa družbeni. Nobenega ne rešiš, samo sebi jih narediš.</p> <p>- Izvolijo, gospod stražmojster. Kar peljite me. Ustrelite me. Želim si tega. Z mojo smrtjo se bo začela prihodnost.</p> <p>B – Zdaj ste se menda prepričali, da nisva ...</p> <p>- Pa če ti rečem! Jaz sem novinar!</p> <p>V – Pusti. Butelj je butelj, pa če ima pet doktoratov.</p>	<p>D4 – Sem ti rekel. Onadva sta jih poklicala!</p> <p>M1 – Gremo, se boste v čuzi zmenili do konca.</p> <p>D5 – V čuzi! Zakaj!</p> <p>M1 – Kaljenje javnega reda in miru. Do iztreznitve.</p> <p>- Tebe nisem nič vprašal.</p> <p>M2 – A novinarja sta? No, taki krasno pašejo zraven.</p> <p>M1 – Bosta pa zdaj. Alo! Bi še kakšen rad kaj povedal?</p> <p>- Ti se ne smej tako široko, gospod profesor, drugače peljemo še tebe. Marica je zadosti velika.</p> <p>M2 – Alo, marš.</p> <p>D1 – Poslušaj, koga misliš ti zajebavat?</p> <p>D2 – Molči, mizerija od človeka, drugače dobiš po zobeh, razumeš!</p> <p>D1 – Kdo je butelj, a?</p> <p>M1 – A bo mir! Banda parazitska!</p>
--	---

DO IZTREZNITVE 1

Pred mrko stavbo, ki se ji človek po možnosti ogne, se je naredilo jutro.

<p><i>Mlada žurnalista ignorirana.</i></p> <p>B – Ste videli. Tudi midva sva prespala v arestu, pa ste govorili, da sva špiclja.</p> <p>V – Če bi bil res to, kar praviš, bi se naju moral bat.</p> <p>- Mogoče se boš bolj bal, ko boš dobil na gobec.</p> <p>- Ne rabim dovoljenja, zato da kresnem enega naduvanega kobajagi intelektualca, ki misli, da drži boga za jajca.</p> <p>- Ohoho. A tudi tepst se znaš? Mislil sem, da znaš samo srat klamfe.</p> <p>B – Daj, pusti.</p> <p>V – Mislite, da se svet vrti okoli vašega gobcanja.</p> <p>B – Greva.</p> <p>V – Pregarjavičarji. Vi, ja, boste ustvarjali novo družbo. Rajši imam nepismene na oblasti kot take.</p> <p>B – Nima smisla.</p> <p>V – Res, nima. Adijo, revolucionar. Glej se v špegel in uživaj, kako si pameten. Pejte v kurac vsi skupaj.</p>	<p><i>Diskutanti diskutirajo naprej.</i></p> <p>D1 – No, pa smo zunaj. Zdaj gremo lahko spet nekaj spit.</p> <p>D5 – Ne razumem, kako lahko greš po taki noči spet pit. Meni se gnusi.</p> <p>D1 – Ravno to moraš premagat.</p> <p>D2 – Kaj ti pa ostane drugega, kot da se ga uliješ.</p> <p>D3 – In greš spat v arest.</p> <p>D2 – Tja lahko greš tudi, če se ga ne.</p> <p>D4 – Daj, zaveži, dečko. Eno noč v čuzi sta žrtvovala, bosta že dobila plačano.</p> <p>D3 – Vidva sta majhni ribi. Amaterja. Padalca honorarca.</p> <p>D1 – Ojla. Smo nevarni. Imaš dovoljenje za tepst?</p> <p>D3 – Kar poskusi. Špicelj smrdljivi, prišel bo čas, ko bojo taki ...</p> <p>D4 – Prijavi se šefu, imaš šanse.</p> <p>- Hvala Kristusu, sta ugotovila, da špiclji med nami niso zaželeni!</p> <p>D2 – Pa kako bi se še repenčila, ovaduha</p>
---	---

	<p>usrana!</p> <p>D6 – Kaj pa, če mogoče res nista?</p> <p>D3 – Ma daj. Kako moreš bit tako naiven?</p> <p>D5 – Kaj mislite, da pravzaprav hočejo od nas?</p> <p>D2 – Nič, samo prestrašit nas hočejo, da bi bili tiho. Šikaniranje.</p> <p>D4 - Ne vem. Proti meni so rekli, da bojo vložili obtožnico in da bom šel sedet. Sicer niso rekli, zakaj.</p> <p>D1 – Gotovo zaradi tistega članka o kmetijstvu. Sem ti rekel, da pazi na besede.</p> <p>D4 – Te je strah, da ti bo poznanstvo škodilo pri karieri?</p> <p>D2 – Ne zajedaj. Ivo ima prav. Kdor ima kaj pameti, bi vseeno zastopil.</p> <p>D4 – Svoboda govora je ustavna pravica.</p> <p>D2 – Prosim. Že itak me šraufa po črevih, ne govori mi o ustavi, da ne bom bruhnil.</p> <p>D4 – Se pravi, ti misliš, da moramo bit tiho!</p> <p>D2 – Ni treba, če hočeš sedet ...</p> <p>D4 – Ampak saj tako se ne da živet, v tej neznosni razpetosti, stalnem laganju, zamolčevanju.</p> <p>D2 – Seveda se da. Glej, koliko ljudi živi tako že desetletja, da ne rečem stoletja.</p> <p>D4 – To je cinizem, s takim razmišljanjem ne bo nikoli nič drugače!</p> <p>D2 – Rajši sem cinik zunaj kot idealist v kehi. Mi je prav žal. Če si ti želiš nazaj noter, stopi nazaj in jim daj svoja naziranja na zapisnik. Ni hudič, da ti ne bi ustregli.</p> <p>D3 – Fantje, pa kaj se moramo res nenehno kregat? Špiclji odnesejo pete in že se pričkammo med sabo.</p> <p>D6 – Najboljše, da gremo na en šnopček.</p>
--	--

<p>V – Gledam. Nikoli še nisem bil ...</p> <p>- Škoda, ja. Drugič ga pripeljem.</p> <p>- Ja. Zanimiva.</p> <p>- ?</p> <p>- Sem slišal, in tako ...</p> <p>- Ja. Mislim, da je prav, ne prav, nujno, da javnost zve ...</p> <p>- Slišal sem. Ni važno, kako. Tudi če ne piše, se vseeno ...</p> <p>- Čakajte. Že drugič v par dnevih se mi dogaja, da ... A vi mislite, da so vsi novinarji špiclji?</p> <p>- Najbrž nič ne koristi, če vam pokažem</p>	<p><i>Proizvodna linija, dolga vrsta, v ovinek zasukana, gor obrnjenih ženskih nog iz aluminija: modeli za pletenje. Na nekaterih začete nogavice, od katerih niti v mašine, mašine mirujoče. Pred linijo je sedelo kakih 15 žensk različnih starosti v delovnih haljah. Iz njihovih razpetin so gledale dol obrnjene noge iz mesa, zgoraj gole roke; tudi mimo letnega časa je v neposredni proizvodnji nekako toplo.</i></p> <p>Ž1 – Kaj gledaš, dečko?</p> <p>Ž2 – Med tolikimi nogami? Se ti dopade?</p> <p>Ž3 – Moral bi pripeljat še fotografa s sabo, da bi nas slikal.</p> <p>Ž2 – Še drugič prideš?</p> <p>Ž4 – Ti si dobra, bi rada, da te imajo tudi na sliki?</p> <p>Ž3 – Misliš, da me še nimajo!</p> <p>Ž1 – Bi bila pa lepa slika, a? Kaj praviš, dečko?</p> <p>Ž2 – Zanimiva! Hahahaha!</p> <p>Ž1 – Slika, kako držimo noge v luft. A veš, dečko, zakaj držimo noge v luft? Zato da nas lažje jebejo.</p> <p><i>Skupina se je zakrohotala.</i></p> <p>Ž3 – Zdaj, smo rekle, bomo dale pa še roke v luft.</p> <p>Ž5 – Si prišel, da se boš pogovarjal z nami.</p> <p>Ž4 – Kako si pa sploh slišal? Saj se nič ne piše o tem.</p> <p>Ž3 – Si ti res novinar, dečko?</p> <p>Ž4 – Vsi ne.</p> <p><i>Skupina se je zakrohotala.</i></p>
--	--

<p>izkaznico?</p> <p>- Saj ne šuntam. Samo ...</p> <p>- Ma ne, jaz sem prepričan, gotovo imate tehtne razloge.</p> <p>- Zato sem prišel, da slišim! Iz prve roke.</p> <p>- Poslušajte, tovarišice, mislite, da ne bi bilo boljše, če bi se resno ...</p> <p>- Ja kako naj vam pa rečem? Blagorodja?</p> <p>- Seveda. Če ne bi mislil resno, ne bi prišel sem! Treba je spregovorit ...</p> <p>- Vem. Jaz imam prijatelja ... znanca ... on je bil v zaporu ...</p> <p>- Kakšne iztreznitve! Napisal je nekaj in ...</p> <p>- Ne, on je filozof.</p> <p>- Nimate prav. Zdaj je čas, da ... On bi bil na vaši strani in tudi jaz ...</p> <p>- Ma ne, kakšne neumnosti govorite!</p> <p>- Nisem mislil tega. Časi se spreminjajo. Zdaj je mogoče kaj spremenit, kaj izboljšat v družbi, vaš štrajk je pri tem ... Lejte, jaz vam hočem pomagat! Ampak ve ... kot da mi nočete niti povedat, zakaj štrajkate!</p>	<p>Ž3 – A od Marijine družbe?</p> <p>Ž6 – Mogoče si pa od onih drugih. Ki šuntajo delavce, naj štrajkajo.</p> <p>Ž3 – Včasih so tudi isti. Najprej malo to, potem malo to.</p> <p>Ž1 – Nas ni treba nič šuntat, me že štrajkamo.</p> <p>- Se pravi, ne šuntaš?</p> <p>Ž6 – Po tvojem nimamo prav, da štrajkamo?</p> <p>Ž5 – Pa veš, kakšni so naši razlogi?</p> <p>Ž2 – Misliš iz prve noge.</p> <p>Ž3 – Tovarišice nam pravi!</p> <p><i>Skupina se je zakrohotala.</i></p> <p>Ž1 – Dober je!</p> <p>Ž4 – A resno da bi, praviš?</p> <p>Ž5 – In potem boš pisal o tem v časnik?</p> <p>Ž6 – Če se ne boš usral.</p> <p>Ž2 – Ampak se lahko gre tudi sedet za to.</p> <p>Ž3 – A ja? A do iztreznitve?</p> <p>Ž4 – Napisal? On je tudi novinar?</p> <p>Ž6 – Potem je škoda, da so ga spustili. Še vse druge take bi morali zapret.</p> <p>Ž1 – Ne samo zapret, na prisilno delo bi jih morali poslat. Da bi videli, kaj se pravi delat in ne živeti od delavskih žuljev.</p> <p>Ž4 – Tudi ti bi bil rad malo v zaporu.</p> <p>Ž2 – Neumnosti govorimo, seveda. Neumne smo in govorimo neumnosti. In držimo noge v luft, da nas lahko jebejo!</p> <p>Ž4 – Ne, kaj si pa mislil?</p> <p>Ž3 – Pomagat nam hočeš?</p> <p>Ž2 – Škoda sape za razlaganje, če že sam</p>
---	---

<p>- Se pravi, imate slabe plače. Plača je ena stvar ...</p> <p>- Zdaj se sistem spreminja, zdaj so podjetja bolj samostojna, lahko sama odločajo ...</p> <p>- Pustite punco. Kaj je to važno, če imam punco! Zdaj se pogovarjamo o družbenih problemih!</p> <p>- Jaz vas ne razumem. A vi hočete, da pišem o tem, ali nočete?</p>	<p>ne veš.</p> <p>Ž6 – A ti veš, koliko imamo plače?</p> <p>Ž2 – Druga je pa regres!</p> <p>Ž5 – A ti veš, dečko, kaj pomeni ta samostojnost podjetij? Pomeni, da so si šefi samostojno dvignili plače, me smo pa ostale na istem.</p> <p>Ž6 – Cene pa zmeraj višje. Veš, koliko je stal liter mleka lani? In koliko stane zdaj?</p> <p>Ž3 – Ti, dečko, imaš ti punco?</p> <p>Ž1 – Če nimaš, ti jo lahko tukaj zrihtamo.</p> <p>Ž2 – Tudi kakšna od nas bi bila za stvar.</p> <p>Ž1 – Resda v glavnem nismo več prav rosno mlade, ampak še nismo pozabile, kako gre tisti cigumigu.</p> <p>Ž2 – Pridi sem in se mi usedi na kolena.</p> <p>Ž3 – Lahko se pa jaz tebi usedem na kolena.</p> <p>Ž2 – Ali pa na ...</p> <p>Ž1 – No, kaj pravite, punce? Hočemo?</p> <p>Ž4 – Naj piše, če mu je toliko do tega.</p> <p>Ž6 – Dečko bi rad bil družbeno koristen. Naj mu bo.</p> <p>Ž1 – No, dajmo. Sprašuj.</p>
--	--

ŠTRAJKAČE 2

Puščobno tovarniško dvorišče.

<p><i>Mladi novinar je odhajal iz tovarne in se bližal portonu.</i></p> <p>V – Ja?</p> <p>- Sem videl, ja, vi ste bili med tistimi ... kakor da sploh niste za to, da ... Ampak stvari je treba povedat jaz sem novinar, moja dolžnost je, da ...</p> <p>- Ampak zakaj nočete?</p> <p>- Ravno zato je treba! Bit morate enotne, ko bo stvar prišla v javnost, vas ne bojo mogli ... Treba se je upret nazadnjaškim silam, odkrito spregovorit.</p> <p>- Če ne verjamete, da boste kaj dosegle ... zakaj potem štrajkate, zakaj ste tudi vi zraven, če tako mislite?</p> <p>- Ne razumem.</p> <p>- Kako nimate, vsak ima, pravzaprav ste se že odločile ...</p> <p>- Motite se. Vsak ima kaj zgubit. In tudi kaj dobit.</p>	<p>Ž5 – Ej, fant.</p> <p><i>Za njim je prihajala in ga dohitevala ženska, ena štrajkač.</i></p> <p>- To sem ti hotela reč. Če hočeš dober nasvet: še zmeraj imaš čas, da pustiš vse skupaj.</p> <p>- Pusti parole. Jaz tudi nekaj vem. Poslušaj, kaj ti pravim.</p> <p>- Zato, moj dečko, ker bo šlo vse skup v kurac. Tukaj smo tri dni, nobeden nas ne jebe, pustijo nas, da se spajcamo v lastnem zosu in se spričkamo med sabo in potem nas bojo razhajkali, ene bojo prestrašili, ene podkupili, ene nasrali ... in ene bojo za zgled zjebali.</p> <p>- Rekla sem ti, da pusti parole.</p> <p>- Kaj pa naj? Nekje moraš bit. To ni odvisno od tega, kaj misliš, ampak od tega, kaj si.</p> <p>- Seveda ne. Kako boš razumel. Ti se mogoče lahko odločaš. Me druge se pa nimamo kaj odločat. Me smo proletariat. Saj so te učili v šoli, kaj je značilno za proletariat? Da nima kaj zgubit. Ti pa imaš kaj zgubit. Če se zdaj zaletiš in zaserješ ... Čez dvajset let se boš mogoče lahko hvalil, da si imel prav, ampak kar boš zaradi tega zgubil, tega ti ne bo nobeden vrnil. Zato se lepo odpelji nazaj v svojo Ljubljano. Ne moreš nam pomagat, samo sebi lahko škodiš.</p>
--	--

<p>- Ne smete na tak način razmišljat.</p> <p>- Vojko.</p> <p><i>Nekaj hipov je gledal za delavskima nogama, ki sta bili do kolen pokriti s sivo haljo, spodaj pa obuti v ortopecte.</i></p>	<p>- Kako si rekel, da ti je ime?</p> <p>- Doma imam enega takega. Še par let in bo kot ti. Verjemi mi, Vojko.</p> <p><i>Štrajkača je iztegnila roko proti njemu, kot da ga bo raskavo pobožala po licu. Potem se je obrnila in odšla.</i></p>
--	--

<p>V – A, to veste.</p> <p>- Čisti nesporazum. Slučaj.</p> <p>- Zakaj?</p> <p>- Hja ... V sklepkih piše, da se je treba odprto soočati s problemi in da si ne zapirajo oči pred negativnimi pojavi ... In dolžnost novinarja je ...</p> <p>- Kritičen sem do obeh strani. Med stavkajočimi je dosti lumpenproletarske miselnosti, ampak njihove zahteve so vseeno ... Dobro, mogoče bi bilo dobro spremeniti kakšno formulacijo ...</p> <p>- Sploh ne. Zmenjeni smo bili za članek, mudilo se je ...</p>	<p><i>Besni urednik in pred njim na pisalni mizi čikovpoln pepelnik s prislonjeno naslednjo kadečo se smotko.</i></p> <p>U – Ti je bilo vseč v zaporu?</p> <p>- Plačan sem za to, da kaj vem.</p> <p>- Poznamo take nesporazume in slučaje. Vprašal sem te, če ti je bilo vseč.</p> <p>- Ker se ti mudi nazaj, jebenti boga! Kaj se tebi meša! Meni nič tebi nič, štrajk, ko da je to najbolj normalna stvar na svetu!</p> <p>- Bodi tako dober, ne mi soliti pameti o dolžnostih novinarja.</p> <p>- Sem prebral, hvala lepa.</p> <p>- Nobene formulacije ni treba spreminjati, ampak vse skup zabrisati v peč in podkuriti! In da greš to potem še mimo mene nest direktno v stavnico! Okoli si me hotel prinesiti!</p> <p>- Kaj se je mudilo! Kam se je mudilo! V pizdo materno! Še dobro, da mi je Pavle prinesel pokazati! Da ima navaden stavec več pameti kot ti! A veš, kaj bi bilo, če bi to res tiskali! Jaz bi lahko do penzije kvečjemu še ribal sekrete na redakciji! Ti bi šel pa sedeti, smrkavec nesrečni! In ne do iztreznitve, ampak v tapravo čuzo, na robijo, razumeš!</p> <p><i>Nasilno je udavil čik, naslednjega zastavil.</i></p> <p>- Da sva si na jasnem: če bi na tem stolu sedel kdo drug namesto mene, bi se tvoja kariera tukaj končala. Ampak jaz sem pač neumen in hočem videti kaj dobrega v tebi.</p>
--	---

<p>- Hvala.</p> <p>- Javnost bi videla, da so njihove pritožbe upravičene, podprla bi jih in odgovorni bi morali ukrepat.</p> <p>- Se pravi ... Vi ste vedeli za ta štrajk?</p> <p>- Potem so tisti sklepi in odkrito soočanje in vse to samo zaradi lepšega? Ljudje naj bojo še naprej ovce, ki delajo tisto, kar se jim ukaže, in so tiho!</p> <p><i>Mladinec se je kujal, vendar ni vedel, kako biti i razreden i načelen. Ubogal je, prinesel na mizo steklenico in kozarec.</i></p> <p>- Učna doba. Ko si pokvarjen, takrat si pravi.</p> <p>- Niste govorili o koncu kariere? Najbrž ni prav, da še vas spravljam v nevarnost.</p>	<p>- Ni treba bit ironičen. Če misliš v tem poklicu kaj naredit, se za začetek znebi tega svojega pravičništva! Pa ti si res mislil, otroče naivno, da boš pomagal tistim ženskam, če razbobnaš, kaj so imele v svoji fabriki?</p> <p>- Ja. Bi bi bi. To je vse bi. Zdaj ti pa jaz povem, kako pa je. Javnost je tiho, ker vsak misli na svojo rit. Oni zgoraj pa – zdaj prevladuje mnenje, da bojo pustili, naj gre stvar mimo brez hrupa; če se zadeva napihne, bojo pa krepko usekali, za svarilen zgled – da ne pade še komu kaj podobnega na pamet. Tako, vidiš, bi jim ti pomagal s svojo reportažo.</p> <p>- Menda da sem, saj ne živim na luni!</p> <p>- Poslušaj. Ne mislim se prerekat s tabo. Ti misliš, da sem jaz eden od nazadnjakov, ki zavirajo napredek. Sčasoma boš spoznal, da stvari niso tako enostavne. To ti govorim, ker ti hočem dobro. Stegni se tamle do omare in vzemi ven eno flašo. Župski rubin daj, tisti je najboljši.</p> <p>- Dva kozarca. Tudi ti si zaslužiš požirek. Konec koncev si se danes izognil čuzi. Tako. Na zdravje. Nehaj se kujat. Vem, kako ti je pri duši. Idealizem. Tudi jaz sem dal to skoz.</p> <p>- Ti načelen, jaz pokvarjen. Menda sem res. Sicer pa še nisem srečal novinarja, ki ne bi bil vsaj malo. Poklicna bolezen. Zdaj bova rekla, da je stvar ad acta. In zdaj dajva še enega. Da v miru pogledava naprej.</p> <p>- Daj, ne mi špilat kmečke neveste. Na zdravje. Konkretno. Jaz bi rad, da še naprej delaš za nas. Po mojem bo iz tebe dober novinar. Resno mislim. Ampak</p>
--	---

<p>- Takoj za malimi oglasi.</p> <p>- Po domače povedano, nekaj sem zamočil in zdaj bom za kazen dobil črno kroniko. Pa še Sitar bo lahko šel na dopust. In če mi ni všeč, lahko spokam. Vse jasno.</p>	<p>nujno je, da se poskusiš na različnih področjih. Ni vse samo politika. V resnici so druge stvari enako ali še bolj zanimive, da ne rečem, da tudi važne. Novinarji pogosto gledajo zviška na črno kroniko. Čisti predsodek. Črna kronika terja veliko veččine in je najbolj brani del časopisa.</p> <p>- Malo se ohladi, mladi mož.</p> <p>- Ne bo ti padla krona z glave. Predvsem to ni nobena kazen. Poročanje o drobnih stvareh je velik izziv in odlična šola za novinarja. Tu ni družbenopolitičnih vprašanj, samo človeška. In ta so glavna. Nalij še enega, človek mora imet kaj od življenja. Živeli. Sva zmenjena? Me veseli, da trezno razmišljaš o svoji prihodnosti. Jutri stopi do Sitarja, da ti razloži stvari. Ne bo ti žal.</p>
---	---

NA SVOJI ZEMLJI 2

Travnati greben hriba, od koder se odpira pogled.

B – Lepo je.

V – Ja.

B – Dolina miru.

...

B – Na svoji zemlji.

V – Vidim, da tvoja specializacija napreduje. – Samo, je zemlja res naša?

B – Čigava pa?

V – Meni ta lepi pogled govori, da moram proč.

B – Proč, kam?

V – Proč. Dosti prostora je.

B – Meni pa govori: če bi šel, bi zmeraj prišel nazaj.

V – Zakaj?

B – Ne vem. Moji kraji pač.

V – Slučajno si se rodil v teh krajih. Kaj je to važno?

B – Važno je. Človek ohrani v sebi podobo kraja, kjer se je začel vraščat v svet.

V – Potem se ne bi smel nobeden nikoli premaknit, vsi bi morali ostati tam, kjer so se rodili. In bi še zmeraj živeli v jami.

B – To je vse res. Ampak korenine so korenine.

V – Imaš motiko?

B – Zakaj?

V – Pokopljem, da vidim, če jih najdem.

B – Kar zajebavaj. Ni treba kopati. To čutiš. Ne čutiš?

V – Kako se pa to čuti?

B – Nekaj, kar te pripenja.

V – Ne vem, če so res korenine to. Kar te pripenja.

B – Kaj pa?

V – Okovi.

...

- Okovi, ki jih je treba snet. Odvreč.

B – In ti boš to naredil.

V – Ja.

B – Kako pa?

V – Dal sem prošnjo za pasoš. Ko ga dobim, grem. Če ga ne dobim, grem brez. Premislil sem. Te stvari, ki so se mi zgodile zadnje čase – tudi če ne bi prej mislil, zdaj mislim.

B – Misliš najino prenočevanje v zaporu.

V – Tisto še najmanj. Pač bedarije, policija je policija. Bolj so mi šli na jetra oni veleumi kot policaji. Štrajk, tisto je bilo že hujše. Ne moreš si predstavljat. Tričetr, kaj tričetr, devetdeset procentov tistih žensk, to je totalna rulja. Ne gre jim drugega po glavi, kot kako bi se valjale kje po grmovju s kakšnimi dedci.

B – So te naskočile?

V – Ti se kar delaj norca. Povem ti, ne bi bil zelo presenečen. Zgledalo je, kot da so pijane. Mogoče so bile res.

B – Najbrž si imel preveč idealistične predstave o delavski borbi za pravice. Ljudje so ljudje, nima smisla moralizirat.

V – Saj ne moraliziram. Sploh ne. Ker prostaštvo, to ni bilo najhujše.

B – Kaj pa?

V – Tistih par, kar jih je malo manj zagamanih – one pa sploh ne verjamejo v to, kar delajo!

B – Kako ne verjamejo?

V – Ne verjamejo, da bojo kaj dosegle.

B – Zakaj so pa potem zraven?

V – To sem tudi jaz vprašal. Odgovor je bil: nekje moraš bit, nimaš izbire. Kot da je pač usojeno, da je tako, kot je.

B – Ne vem, še zmeraj se mi zdi, da gledaš preveč enostransko.

V – Sploh ne gledam enostransko. Jaz hočem imet izbiro.

B – Vprašanje, kaj lahko izbiraš.

V – Nekaj že lahko, jebenti! Ne tako kot ... Pa kaj je bilo šele potem! Petrovčič je totalno popizdil. Dobro, najbrž je bilo res glupo pričakovat, da bo imel jajca objaviti članek o štrajku – njemu je samo do tega, da ima rit na toplem. Meni je pa »predlagal«, da delam črno kroniko. Šola novinarstva, kao. In še hotel, da sem mu hvaležen, ker me ni vrgel direkt ven. In zraven me je silil pit šnops, neka kolegialna anestezija. Boš videl, tudi tebi se ne piše dobro s tistim pizdunom starim. V glavnem, dokurčilo mi je.

B – Potem bi bilo boljše, če tistega članka sploh ne bi napisal. Mislim, če si imel tak občutek in odnos do stvari.

V – Moral sem ga. Zaradi sebe. Če ga ne bi napisal, bi izpadlo, da sem se usral. Kot so rekle tam ene, da se bom. In zdaj se jim je to potrdilo.

...

B – Kaj pa misliš počet tam, zunaj?

V – Ne vem. Bom videl. A ti veš, kaj boš tukaj?

B – V bistvu ne.

V – Vidiš.

...

B – In Urša?

V – Rekel sem ji, naj gre z mano. Pravi, da bi šla, ampak ... saj veš, kako so te reči. To se pravi, da nazadnje ne bo šla.

B – Ja. Niso ženske za te stvari.

V – Misliš?

B – Tako se mi zdi.

V – Saj najbrž res niso.

B – In tvoji doma? In diploma?

V – Navadili se bojo. Koliko jih je že šlo in koliko jih še bo. Pa kaj kurac, saj ne grem v zapor, prej ven iz njega. Diploma, jebiga, jo že naredim. Ali pa ne, kaj potem. Važno je, da imaš voljo kaj naredit, ne pa tisti jebeni kos šeleshamerja.

B – Čudno, da ti tako govoriš in hočeš proč, ki imaš starše in dom in to, jaz, ki nimam nobenega, pa ... – No, razen Marije.

V – Mogoče mrtvi vežejo močneje kot živi.

B – Od tebe ne bi pričakoval take izjave.

V – Moja stališča niso koherentna, to si hotel reč?

B – ... V bistvu.

V – Čigava pa so? A tvoja so vsa iz enega kosa?

B – ... Ne. V bistvu.

V – No.

B – Kako si bojevit. Se že pripravljáš na divji svet? Ne vem. Čudno mi je pač. Ko sva se vpisovala na faks, kdo bi si mislil, da se bo tako končalo.

V – Človek, ti govoriš, kot da imaš sto let. Nič se ne končuje, začinja se!

B – Mogoče. Ne vem.

<p>B – Jaz bom malo pivo.</p> <p>- Brane.</p> <p>- Ne, nisem kritik, v bistvu –</p> <p>- Reportažo. Novinar sem. Nekakšen.</p> <p>- Hvala, pivo bo kar v redu ...</p> <p>- Saj ne mislim.</p> <p>- ?</p> <p>- Brane.</p>	<p><i>Starejša tovarišica je z vajenim korakom vedla k šanku.</i></p> <p>T – Meni kot ponavadi, Pero. Kaj boš ti? <i>Prednjo pride štamperl.</i></p> <p>- Na zdravje. Kar še enega mi daj, Pero. Kako si rekel, da ti je ime?</p> <p>- Brane. Jaz sem pa Mila. Uradno Bogomila. Kot Prešernova. Samo nisem zaobljubljena bogu. Edino božanstvo, ki ga jaz priznavam, je umetnost. Živeli. – Ne razumem, kako lahko moški spijete vse tiste hektolitre piva. Enega kratkega rukneš in opravljeno. – Ti boš pisal o tem filmu, praviš? Si kritik?</p> <p>- Hvala bogu, da nisi. Kritiki so sami sralci. Falirani umetniki. Nimajo talenta pa na drugih izživljajo svoje komplekse. Kaj pa boš pisal, če nisi kritik?</p> <p>- Novinarji so v bistvu tudi eni sralci. Mrhovinarji. – Ampak ti si še mlad. Nisi se še utegnil razvit v pravega mrhovinarja. Sicer pa, če misliš pisat o filmu, imaš srečo. Težko boš tu okrog našel človeka, ki ve več o filmu kot jaz. Pero, daj še enega. Spij že enkrat. Čisto toplo boš imel. Pero, še eno pivo za mladega prijatelja. A hočeš še konjak zraven? Da ne bo samo tista scalnica.</p> <p>- Kaj te pa skrbi. A sem preveč direktna? Jaz nisem za slepomišenje. Odkrito in iskreno, to je prava stvar. Ti si mogoče misliš, bogve kakšne namene imam. Haha. Toliko da veš: prav nobenih.</p> <p>- En dva tri boš imel reportažo. Tudi če se sploh ne premakneš od šanka. Ti samo vprašaj in jaz ti povem.</p> <p>- Ampak najprej moram jaz tebe nekaj vprašat, kako si že rekel, da ti je ime?</p>
--	---

<p>- ?</p> <p>- Ne, jaz –</p> <p>- Res ...</p> <p>- No ja, v srednji šoli ...</p> <p>- ?</p> <p>- ?</p>	<p>- Jaz imam rada odkrito besedo, Brane. Brez ovinkarjenja. Taka sem. Vem, da mi škodi, ampak ne morem pomagat, sem, kot sem. – Praviš, da si novinar. Se pravi, pišoč človek. Človek peresa. Oziroma pisalnega stroja. Jaz pa vem, da si še kaj drugega kot novinar. – Vem, da si po duši literat. Lirika? Epika? Dramatika? Ni se treba delat finega. Pred Milo se ne moreš skrit. Jaz znam prečitat ljudi. – Tudi če mogoče še sam ne veš tega. Umetnik včasih rabi nekoga, ki mu pomaga, da se odpre. Da odkrije, kar ima v sebi. Ne mi rečt, da nisi še nikoli nič napisal. Niti ene edine pesmice. – Evo. Mene ne moreš farbat. Jaz to vidim. Pero, a daš še enega. Jaz sem jasnovidna. Vem nekaj o tebi, česar niti sam ne veš. – Napisal boš dramo. Ali pa scenarij. Jaz bom imela v njem vlogo. Ni treba, da glavno. Jaz nisem taka. Bom pa poskrbela, da pride na repertoar. Poznam prave ljudi.</p> <p>S – Milica, kje imaš pa marico?</p> <p><i>Pristopil je nekdo, neki filmski sodelavec.</i></p> <p>T – Odjebi. Si prišel pravit svoje bolane vice?</p> <p>S – Ne. Prišel sem ti povedat, da bomo še enkrat delali tvoj prizor.</p> <p>T – Kdo je rekel?</p> <p>S – Rikardo.</p> <p>T – Saj smo ga posneli, kaj je še za delat?</p> <p>S – Menda nekaj ni bilo v redu.</p> <p>T – Kaj se zdaj zmišljuje.</p> <p>S – Jaz ti samo povem, kaj je rekel. Tako da ne pretiravat s štamperli.</p> <p>T – Čakaj malo. Poslušaj, ti, Simčič. Si me že videl kdaj pijano na setu?</p> <p>...</p> <p>- No? Si me? Čeprav, med nami, to, kar imam, bi lahko odigrala tudi nezavestna. Ergo, skrbi zase. V redu?</p> <p>S – V redu. Se vidimo.</p>
--	--

<p>- Jaz ... trenutno, sem mislil predvsem ... intervju ...</p> <p>- Že, ampak najprej moram naredit reportažo.</p> <p>- Kaj pa vem ... Moral bi prit do Mastroiannija?</p> <p>- Mastroiannija.</p> <p>- Ta, ja.</p> <p>- A ne igra v tem filmu?</p> <p>- Kakšen film pa je to pravzaprav?</p>	<p>T – Jaz tukaj odkrivam neznane talente.</p> <p>S – Niso čisto neznani.</p> <p>T – Veš kaj, Simčič: pejd ti v pizdo materno.</p> <p>S – Sem že na poti tja.</p> <p><i>Hahljaje se je odšel.</i></p> <p>T – Z njimi moraš tako. Drugače ne razumejo. Če si z njimi preveč tovariški ... potem ne vejo več, kdo je kdo. Igralec je glavni. Vse drugo je zaradi igralca. Brez vseh drugih se da, brez birokracije se da, brez scenskih delavcev se da, brez lučkarjev se da, brez scenografov in kostumografov se da, tudi brez pisateljev se da – e, jebiga – in tudi brez režiserjev se da, samo brez igralca se ne da. Igralec je glavni, igralcu mora bit vse podrejeno. Kaj imaš trenutno v delu? Kar brez sramu. Jaz ti bom pomagala. Plasirat stvar. Tudi napisat ti lahko pomagam, če rabiš kakšen nasvet, kakšno repliko. Igralec najbolj ve, kako mora zvenet replika. No, kaj ustvarjaš?</p> <p>- Intervju z mano. Ni problema. To narediva usput. Drugače pa si zapomni: čimprej se lošaj tega. Novinarstvo, to je zguba cajta. Človek mora bit ustvarjalen. Novinarji so univerzalni brezvezniki. Pošlji v kurac tisti svoj časnik ali kar je že in se loti ustvarjalnega dela.</p> <p>- Ni problema. Takoj jo lahko narediš. Pomagala ti bom. Kaj te zanima?</p> <p>- Do koga?</p> <p>- Mastroiannija? Marcello Mastroianni?</p> <p>- To boš moral pa daleč. Najbrž je v Rimu, če ne preganja bab v kakšnem Montecarlu.</p> <p>- Ne, miško. V tem filmu igra Mastrogiovanni. Po mojem si je sam dal to ime, prav zaradi tega, da bi ga takšni kot ti zamenjevali.</p>
--	--

<p>- Ja, ampak o čem je?</p> <p>- Aha.</p> <p>- Pri kom?</p> <p>- Kakšno vlogo pa vi igrate?</p> <p>- Razumem. Kako je pa ime režiserju?</p> <p>- Rikardo? In kako se piše?</p> <p>- Zanimiv človek?</p> <p>- Ste se ... si se dosti pogovarjala z njim?</p> <p>- Kako pa potem veš?</p> <p>- Ne, samo, mislim, če se ne moreš pogovarjat z njim ...</p> <p>- Aha.</p> <p>- Ma ja, seveda verjamem. – Kaj pa z</p>	<p>- Koprodukcija.</p> <p>- Pustolovska štorija, o enem zelo močnem tipu, ki se bori za pravico in napada močne in brani šibke. Ime mu je Mačiste.</p> <p>- Vem, kaj misliš. To je eno sranje. Mogoče res ni najboljši film na svetu, ampak drugače pa, igralci, a misliš, da so v tem filmu kaj slabši igralci kot pri Felliniju?</p> <p>- Pri Felliniju. Nič slabši nismo. To je samo propagandna mašinerija, da so oni nevemkaj in vsi drugi en drek.</p> <p>- Od kdaj sva pa na vi? Jaz sem stara kmetica, ki ji roparji v napadu na vas ubijejo sina in ona kriči in teče proti njim in potem ubijejo še njo.</p> <p>- Rikardo.</p> <p>- Ne vem, pozabila sem, ne zapomnim si teh italijanskih priimkov. Sicer pa, kaj me briga, kako se piše. Zame je Rikardo in konec. Tukaj smo vsi na ti, nobenih formalnosti.</p> <p>- Vsekakor je videl nekaj sveta. Ima svoje muhe, režiserji so pač taki, niso kot mi igralci. Mi zmeraj delamo za skupno stvar, dajemo prednost kolektivu pred posameznikom. No ja, ne glih vsi, večina pa. Oziroma nobeden razen mene. Ja, Rikardo. Odprt človek, z vsakim se pogovarja, ne tako kot kakšni naši, ki komaj da so malo povohali kakšno stvar, že mislijo, da držijo boga za jajca.</p> <p>- Dosti, ne prav dosti ... on govori samo italijansko, jaz pa ne znam italijansko.</p> <p>- Ejla, poba! A ti misliš, da se ti zmišljujem?</p> <p>- So se pa drugi. Bila sem v družbi, povedali so mi, prevedli.</p> <p>- Kaj aha? Poba, ne se zajebavat z mano! Jaz sem dobričina, ampak če me razjeziš ... Mi verjameš ali ne?</p>
--	---

<p>drugimi, kako se pogovarja?</p> <p>- Na svetu?</p> <p>- Aha. To sem mislil, ja.</p> <p>- Kdo pa je ta?</p> <p><i>Prišla je omenjena oseba: Urša.</i></p> <p>- O, saj to je pa –</p> <p>U – Živjo, Mila.</p> <p>- Midva se poznavata. Kaj pa ti delaš tukaj?</p> <p>B – Reportažo. V bistvu. O filmu.</p> <p>U – Reportažo, super.</p> <p>B – In ti?</p> <p>U – Jaz sem prevajalka. Pri filmu.</p> <p>B – Potem mi boš pa mogoče lahko kaj pomagala.</p> <p>U – Z veseljem.</p> <p>- Mu bova pa obe, vsaka po svojih močeh. Samo ti trenutno ne boš mogla, Rikardo te hoče na setu.</p> <p>- Ne zajebavam se. Saj ti je že prej Simčič povedal, ne? Pravi, da je treba še enkrat posnet umiranje, da ni bilo v redu.</p> <p>- Ne vem, to se kar z njim zmeni.</p> <p>B – Lahko grem tudi jaz zraven?</p> <p>U – Rajši ne, Rikardo je zdaj v malo živčni fazi. Te bom kasneje spravila v kontakt. – Ti kar pojdi, Mila, samo kokto spijem, takoj bom za tabo.</p> <p>- Preden se naštimaš, bom že tam. Sicer pa itak praviš, da ti je vse jasno.</p> <p>- A ni šport tvoje področje, od kdaj se pa</p>	<p>- Misliš na setu?</p> <p>- Na setu. Set, tako se reče. Tam, kjer se snema.</p> <p>- Tolmačko ima. Prevajalko.</p> <p>- Neka frajla. Važna ko drek. Misli si, da je nevemkaj. Slovar na dveh dolgih nogah in z migajočo ritjo. Sicer pa ni treba, da ti jo opisujem. Evo to jo.</p> <p>- O, tolmačica. To je moj mladi prijatelj. Literat.</p> <p>- Čakaj malo, gospodična. Ne mi zdaj okupirat prijatelja. Jaz mu bom pomagala, ne ti.</p> <p>- Ne se zajebavat.</p> <p>- Umiranje. Kaj je manjkalo?</p> <p>- Jebemu boga laškega. No, pa pejva.</p> <p>- Kaj, kdo mi bo pa prevajal?</p> <p>- Pa še kako mi je. Od A do Ž. – Dobro, se vidiva midva. Bova nadaljevala debato.</p>
---	---

ukvarjaš s filmom?

B – Saj v bistvu se ne. Ampak šef je dal komando.

U – Aha. In z Milo se poznata?

B – Ne, slučajno sem jo srečal.

U – Razumem. Srečal in nisi mogel pobegniti. Dolžen si mi pijačo, ker sem te rešila.

B – A je tako grozna?

U – Saj si sam videl. Tako pač, malo težka zna bit. Posebno kadar je kaj popila. Kar je bolj ali manj zmeraj.

B – Kako pa, da si ti prevajalka pri filmu?

U – Nekaj je treba zaslužiti.

B – Zanimivo delo?

U – Tako tako. Kot se vzame. Vsekakor sem vesela, da bo tu okoli še nekdo, ki ga poznam.

B – Jaz šele. A potem – mi boš pomagala prit do režiserja, pa do ...

U – Boljše, da prideš prej do producenta. Ti bom pomagala, ja.

B – Super.

U – Zdaj si mi dolžen že dve pijači.

B – Ni problema.

U – Moram iti, drugače me bo nadrl. Čez eno uro, največ dve, bomo končali, če boš še tu, se lahko zmeniva naprej.

DO IZTREZNITVE 2

Jutranja soba.

Ko je odlepil mačkaste veke, je videl Uršo, ki se je oblačila. Nanjo je sijalo sonce.

U – O. Si se zbudil. Ravno sem ti hotela napisat listek.

B – Ti ... greš?

U – Seveda. Služba.

B – Tako zgodaj začnete?

U – Ni tako zgodaj. Devet. Filmi se gledajo zvečer, delajo se pa tudi čez dan.

B – Slabe volje si.

U – Nisem. Zakaj bi bila slabe volje?

B – Ne vem, ker ...

U – To se ti zdi, ker si ti nekam čemeran.

B – Glava je težka.

U – Ča piješ kad ti škodi. – Ti, ves čas te že hočem vprašat: kako pa da nisi pripeljal Neže s sabo?

B – Ja. Midva ... sva ...

U – Sta šla narazen?

B – Ja ...

U – Ne zgledaš preveč prepričan.

B – Ne, sva. Narazen sva šla.

U – A tako. Škoda. No, pa saj to se še vse lahko spremeni.

B – Pa ti. Kaj pogrešaš Vojca?

U – Phja. Kaj ga čem pogrešat. Ne vem, kje je zdaj in kaj dela. Tudi nočem vedet. Svoboden človek. Naredil je, kot je mislil, da je dobro za njega. Vseeno, ali ga pogrešam ali ne. Ne, ne pogrešam ga. Ni edini. Tudi jaz sem svoboden človek. A ne?

...

- Moram it. Ti lahko spiš, kolikor hočeš. Mogoče bom okoli enih pri Mikiju, če mi uspe. Če ne, pa zvečer. Pa ti povem, če sem se kaj zmenila. Dobro se imej.

B – Urša.

U – Ja?

...

Zasmejala se je, stopila do njega, mu pomršila že pomršene lase.

- Zaspi nazaj. Adijo.

AVTOBUS

<p>B – Oprostite. – Tovariš sprevodnik.</p> <p>- Lahko daste muziko malo bolj potihó?</p> <p>- Če bi lahko dali muziko malo bolj potihó.</p> <p>- Ne da mi ne dopade. Samo malo glasna je. Če se hoče človek pogovarjat.</p> <p>U – Prav zanima me, če bo utišal.</p> <p>B – Mora spoštovat želje potnikov.</p> <p>U – Evo, upošteval je. Mar bi bil tiho.</p> <p>B – Misliš, da bo kdaj avtobus brez te muzike?</p> <p>U – Dvomim. Prej muzika brez avtobusa. Narodne viže so bolj trpežne kot avtobus.</p> <p>B – Kako to misliš, muzika brez avtobusa?</p> <p>U – Mogoče ne bo več avtobusov.</p> <p>B – Kaj pa bo potem?</p> <p>U – Ne vem. Avti.</p> <p>B – Za vsakega svoj avto ali kaj?</p> <p>U – Ja.</p> <p>B – To že ne bi bilo preveč pametno. Potratno. Pa gneča na cesti!</p> <p>U – Ampak hitreje. In bolj komot.</p> <p>B – Si predstavljaš, da namesto tega avtobusa pelje kolona trideset avtov. Misliš, da bo res hitreje in bolj komot?</p> <p>U – Na to bojo takrat mislili. Ko bo imel vse vsak svoje.</p> <p>B – Potem tudi socializma ne bo več.</p> <p>U – Razvil se bo v komunizem.</p> <p>B – Ja. In v komunizmu bo imel vsak svoj avto.</p>	<p><i>Z obvezno narodnozabavno muziko (npr. Na Roblek) se je po banjastem koridorju prerival sprevodnik s svojimi blokci in gledal, kdo še nima listka.</i></p> <p>S – Ja?</p> <p>- Kaj?</p> <p>- Ti ne dopade narodna muzika?</p> <p>- Mladinec bi rad imel drugačno muziko.</p> <p><i>Sprevodnik se je pririnil do šoferja. Nekaj mu je rekel. Šofer se je kratko zasmel in segel h gumbu radia. Jakost glasbe se je zvišala.</i></p>
--	--

<p>U – In v njem vsak svoje Avsenike. B – Vsak svojo hišo. U – Vsak svojo cesto. B – Vsak svoj tunel. U – Vsak svojo državo. B – Države ne, država bo umrla. U – Vsak svojo partijo. B – Imenovala se bo – U – PLR, Partija lastne riti. B – Vsak svojo Jovanko. Razen mene, jaz bom imel Uršo. U – Vsak svojega Galeba. B – Vsak svoje Brione. U – Vsak svojo stružnico. B – Vsak svojo pamet. U – Ne, nemogoče. Pamet, nemogoče. <i>Prešerno sta se smejala, ker sta bila mlada in bližnja.</i> B – Vsak svojega policaja. U – Zaenkrat ste pa še vi, tovarišica, za naju oba.</p> <p>U – Vsak svoje življenje. B – Žrtvuje. U – Za dobro smrti. <i>Tišje.</i> - Vsak svojega borca. B – Vsak svojega profoksa.</p>	<p>P1 – To je grdo. Nespoštljivo. Na tak način govorit o domovini in o najbolj svetlih idealih naše družbe!</p> <p><i>Potnica s sedeža pred njima se je neodobravno zasuknila med naslonjaloma nazaj.</i></p> <p>- Huligani.</p> <p>P2 – Kaj ju gnjavite, komu kaj hočeta. Mlada sta, življenje je pred njima, lepo jima je, ne vidite tega?</p> <p>P1 – Zaradi takih, kot ste vi, zaradi te brezbržnosti, ima naša mlada družba toliko problemov!</p> <p>P2 – Pa ja da.</p> <p>P1 – Za to, da je življenje pred njima, so tisoči mladincev žrtvovali svoja!</p>
---	--

<p>U – Vsak svojega cenzorja. B – Vsak svojega sebe. U – Sebe ne boš imel nikoli. B – Vsak svoj nikoli. U – Vsak svoj vedno. ... - Res moraš k tisti svoji stari mami? B – Obljubil sem, že morje cajta nisem bil tam. U – Če moraš. Pokliči me, ko prideš nazaj v Ljubljano. B – Bom, brez skrbi.</p>	<p>S – Postojna! Deset minut stojimo! <i>Premiki v notranjosti popotne naprave.</i></p>
--	---

NAPAČNO SRCE

Gradbišče majhne družinske hiše.

*Mladi mož in njegova petnajstletna sestrična sta pulila žeblje iz plohov in jih ravnala.
Delo, ki zna biti zelo škripavo in hrupno.*

<p>B – To je lepo, da pomagaš svojemu očetu pri zidanju.</p> <p>- Najbrž tvoj tata že ve, zakaj zida novo hišo.</p> <p>- Vidiš. Misli nate.</p> <p>- Tebi ni vseč, da boš imela več prostora?</p> <p>- Tako gre čas naprej. V bistvu je domovina iz tega, ne?</p> <p>- A potem bi rajši stanovala v bloku?</p> <p>- Vidiš. – Zrasla si, kar te nisem videl.</p> <p>- Jezik ti vsekakor rase.</p> <p>- Se mi zdi, da je tudi malo razcepljen.</p> <p>- ... Kakšno punco?</p> <p>- ... Kaj ste vsi navalili s to punco!</p> <p>- Kdo?</p> <p>- Nič me ni pustila.</p> <p>- Ni imela časa.</p>	<p>- Lepo je tudi, da ti pomagaš meni. Čeprav se mi zdi brez veze. To zidanje.</p> <p>- Rekel je: vsi zidajo, bom pa še jaz zidal. Zemljo imam, drugo bo pa že počasi. Bo več prostora. Bo za Veroniko, ko zrasede.</p> <p>- Ja.</p> <p>- Ne rečem. Ampak govorijo o izgradnji domovine, zida pa vsak svojo hišo.</p> <p>- Se ti delaš norca iz mene? Res nimam skoraj fakultete kot ti, ampak prav neumna pa tudi nisem.</p> <p>- Saj je vseeno, kje živiš. Ne, v bistvu ne bi.</p> <p>- Nisem. Najbrž si se ti pomanjšal.</p> <p>- To pa.</p> <p><i>Pokazala mu je jezik.</i></p> <p>- Strupen. Kje imaš pa punco?</p> <p>- Kako kakšno. Zadnjič si imel punco s sabo, ne? Neža ji je bilo ime. Misliš, da sem izgubila spomin? Še mama je rekla, kako dobro, da si je Brane dobil tako fejest punco.</p> <p>- Kdo vsi? – Že vem. Pustila te je.</p> <p>- Ja kdo! Stara mama?</p> <p>- Zakaj pa potem ni prišla s tabo?</p> <p>- Lahko noč otroci.</p>
---	--

<p>- Poslušaj, ne bi ti rajši ravnala cveke? Vsi so krivi.</p> <p>- Pa kaj, če si me enkrat videla z eno, potem bi moral bit zmeraj in vsako sekundo z njo? Sva pač šla narazen, kaj je to takega. Kaj ti sploh razlagam, itak nimaš pojma.</p> <p>- Ni me, ne. Pa tudi če bi me, kaj. Mogoče pa ni tako fejst, kot vi zgleda vsi mislite.</p> <p>- Kaj naj zdaj to pomeni?</p> <p>- Ta je dobra. Me boš ti naučila?</p> <p>- No, prosim. Hočem.</p> <p>- Uh. Kar glava me je zbolela. Očitno si sklenila, da me boš žrla.</p> <p>- Vdam se. Velik grešnik sem. Na pomoč, modrijanka.</p> <p>- Nisem profesor.</p> <p>- Odkod pa ti vse to veš!</p> <p>- Za razliko od mene.</p> <p>- Saj me nisi prizadela. Samo ... začudila.</p> <p>- ... Te stvari so malo bolj komplicirane, kot ti misliš.</p> <p>- Brihtna, ni kaj.</p>	<p>- Vsi so krivi, samo ti si nedolžen ko angelček.</p> <p>- Se pravi, te je pustila. Vedela sem. Na obrazu sem ti prebrala.</p> <p>- Mogoče ti nisi tako fejst, kot zgleda sam misliš.</p> <p>- Po mojem sploh ne znaš z ženskami.</p> <p>- Lahko bi te, če bi hotel poslušat. Ampak ker nočeš, te ne morem.</p> <p>- Ne moreš kar tako: no, prosim. Točno se vidi, da ne misliš resno.</p> <p>- Glava te ne boli, ker te jaz žrem, ampak ker si se ga včeraj nažrl.</p> <p>- Srat se pejd. Ti misliš, da sem jaz samo ena smrklja, ti si pa že cel profesor –</p> <p>- In tudi če bi bil. Jaz vem, da ženske marsikaj čutijo in dosti stvari drugače kot moški, moški pa tega še opazijo ne, ker mislijo, da sami vse vejo.</p> <p>- Vem, ker sem človeško bitje, ne pa tisti brjon, ki gledajo cveki ven iz njega.</p> <p>- Ja, točno en tak brjon si, ki gledajo cveki ven iz njega. Samo da tvoji mogoče niso še čisto zarjaveli. – Oprosti. Nisem te hotela prizadet.</p> <p>- No, to je dobro. Še se boš moral čudit.</p> <p>...</p> <p>- Brane. – Jaz vidim, da ti je težko.</p> <p>- Mogoče. Kar pa ne pomeni, da so take, kot misliš ti.</p> <p>- Brihtna ne brihtna, nič ne koristi.</p> <p>...</p>
--	--

<p>- Kaj imaš?</p> <p>- Kako?</p> <p>- Kdo je to rekel?</p> <p>- Mogoče si narobe razumela. Pa tudi če je res, danes znajo zdravniki marsikaj naredit.</p> <p>- Če bi res imela srčno napako, ti tata ne bi pustil delat na gradbišču.</p> <p>- Kdo?</p>	<p>- Veš, da imam jaz srčno napako?</p> <p>- Napačno srce.</p> <p>- Tako. Ne ve se, kako. Če sploh.</p> <p>- Zdravnik. Slišala sem, ko sta se tata in mama pogovarjala.</p> <p>- Marsikaj, glavnega pa ne.</p> <p>- Saj mi tudi res ne pusti delat težkih del. Ne morem pa samo ždet in buljit v zid.</p> <p>...</p> <p>- Veš kaj.</p> <p>...</p> <p>- Mogoče pride pa še nazaj.</p> <p>- Kako se ti delaš neumnega. Obup.</p>
--	--

FILM 2

Letni kino ugašajočega poletja.

Na programu: La dolce vita. Ravnokar se je začelo.

<p><i>Malo je zamudil. Pomikaje se ob avditoriju, iščoč prost sedež, vidi – prav na koncu vrste –</i></p> <p>B – O, si v Ljubljani.</p> <p>U – Ja, zdaj sem spet.</p> <p><i>Ali pa se je zdaj že preselila na drugo stran?</i></p> <p>B – Iskal sem te. Telefoniral sem, pa se ni nobeden oglasil.</p> <p>U – Bila sem v Italiji. Poklicali so me, nekaj posla je bilo še, okoli filma. Prejšnji teden sem se vrnila.</p> <p>B – A niste v Portorožu posneli do konca?</p> <p>U – Smo, ampak potem je še montaža in postprodukcija.</p> <p>B – Postkaj?</p> <p>U – Postprodukcija.</p> <p>B – Tam moraš tudi prevajati?</p> <p>U – Seveda.</p> <p>B – A. Pardon.</p> <p>U – Fajn se imej, se še kaj vidiva.</p> <p>B – Ja, ja. Živjo.</p>	<p><i>Bližnji gledalci so se neodobravno ozirali. Tudi kakšen »Pšššt!«</i></p> <p>F – Ursula, ti dispiace? Non riesco a seguire il film.</p> <p><i>Moški poleg nje se je izkazal kot nekaj, menda filmar.</i></p>
---	--

V MISLI RES

Klopca, na njej je sedel. Bolnica, v njej je ležala. Z obvezanim zapestjem. Ni govoril, slišala ga je.

N – Ne vem, zakaj me držijo tukaj.

- Ni ti bilo treba prihajat. Kdo ti je rekel, da pridi?

- Kdo ti je sploh povedal?

- No seveda, zmeraj se kakšen najde. Prijazen človek, ki mu je do tega, da se počutiš krivega.

- Saj v bistvu si res. Kdor bi gledal od zunaj, bi razsodil: poskušala se je fentat, ker jo je luftar meni nič tebi nič pustil in se spečal z eno drugo pa niti toliko moža ni bil, da bi ji vsaj povedal, ampak se je skrival okrog in se delal bedaka, tako da ji je bilo nazadnje dano zvedet od sočutnih prijateljic. Punca je vajena dobrega, pa jo je vrglo.

B – (Hotel sem – nisem hotel.)

N – Ne opravičuj se. Bodi zdaj karakter, še imaš čas.

B – (Hotel bi bit iskren. Iskrenost temelji na samoprevari, da smo zmožni iskrenosti. Rad jo imam, to je. Ne, nimam je rad, to je. Ne dovolj. Kako je lepa, kako je svetla, kako je pametna, kako sem jo mogel pustit? Ravno zato, ja.)

N – Jaz ne mislim kot oni. Moralo je bit tako. Ti si tak, jaz sem taka, tako je to.

B – (Na jok mi gre, menda zato, ker sem videt neizmerno bedast, v najboljšem primeru. Čeprav me ne vidi nihče razen nje, ki pred njo itak ne morem izpast večja reva, kot sem že. Ne, niti ona me ne vidi, mogoče me vidi kak imaginarni imperativni bog, jebem mu boga.)

N – Ni mi žal tega, kar sem naredila, čeprav drugim ne bi svetovala. In vesela sem, da mi ni uspelo, čeprav sem resno mislila.

- In vesela sem, da je –

- Nič, tako je.

<p>B – Se mi zdi – šest a. ... - Prepovedal! - Ne razumem. Prepovedal obiske, vse ... - Zdravnik! Kaj pa ona?</p>	<p><i>Sprejemni pult z receptorko.</i></p> <p>- Kateri oddelek? - Vi pa ste? - Aha. – Žal vas ne morem pustit k pacientki. Zdravnik je prepovedal. - Ja. - Ne vseh. Vaše obiske. - Na njeno izrecno željo. – Če ste tako prijazni. Delo imam.</p>
---	--

TUNEL 1

Ulica.

Pozno zvečer se je povratnik bližal nekaj ponavadni gostilni. Od daleč videl pred vhodom na cesti gručo ljudi, ki je nekaj obkrožala. Prerinil se je skozi gručo: na cesti je ležal profesor Čepon, krvav. Mladič je pokleknil obenj, profesor ga je zagledal.

Č – O, novinar. Tebe pa dolgo nisem videl.

V – Nisem bil tukaj.

Č – Kje si pa bil?

V – Zunaj. V tujini.

Č – Jaz bom tudi kmalu.

...

- Ampak ti si se vrnil.

...

- In kako je tam?

V – Kako naj bo. Malo drugače, dosti isto.

Č – Aha. Kaos. Ne?

V – Ja.

Č – Odmakni se, da vidim zvezde.

...

- Dokler še nisem v tunelu. Ha!

V – Pšt, tiho, profesor. Kakšen tunel. Ne matraj se. Počivaj.

Č – Drek počivaj. Ni več časa počivat. Poslušaj. Nekaj ti imam povedat.

V – Ja?

Č – V zvezi s teorijo kaosa.

...

- Takrat, ko so peljali tebe in tvojega prijatelja z onimi filozofi na treznjenje.

V – To je v zvezi s teorijo kaosa?

Č – A, seveda. Veš, kdo je poklical ta plave?

V – Kako veš, da jih je sploh kdo poklical?

Č – Menda da vem. Jaz sem jih.

V – Jaz sem pa mislil, da so prišli slučajno.

Č – Lahko tudi rečeš. Če je sploh kaj slučajno.

V – Ampak zakaj si jih pa poklical?

Č – Tako. Rad koga pokličem. Veliko je poklicanih, malo izbranih. Pa na živce so mi šli čvekači. Ker me niso jemali resno. Vaju sem hotel izvzet, čeprav me sicer tudi vidva nista. Ampak nisem mogel, potem bi oni mislili, da sta vidva poklicala ta plave.

V – Hvala, vseeno so mislili.

Č – Sicer pa to ni bistveno. Nekaj drugega. Mislil sem, da je mogoče tisto povezano s tem. Razumeš: nekdo gre nekemu pijancu na živce, postane državni sovražnik. Pijanca povozi trola. Kaos. Ni logike – je logika. Je ali ni?

V – Profesor, zmatran si ...

Č – Ne me zajebavat! Je ali ni?

V – Thja ... Neka logika bi lahko bila.

Č – Aneda? Tudi sam sem si rekel. Rekel sem: spoštovani profesor, mona od Čepona – tako so mi pravili dijaki, ko sem jih še imel – to ni nobena teorija kaosa, temveč tebe grize vest, ko čakaš pred vrati zakona. In potem se mi je pošajnal.

V – Če ti pravim, šparaj moči.

Č – Ni več kaj šparat, je že šlo. Poslušaj, jebenti. To sem pomislil. Kaj je dogodek? Kako se definira? Od kod do kod? Kje so njegove meje? Nekaj trenutnega? Ampak kako trenutnega? V kakšnem smislu? Psihološkem? Antropološkem? Geološkem? Za geologijo je tisoč človeških let trenutek! Vidiš, to bi bilo treba ugotoviti. In to bi lahko ti ugotovil.

V – Jaz?

Č – Pa ja. Za to ne rabiš matematike. Opazuj. Preveri, kakšne posledice bo imelo. Ozri se. Spremljaj poročila. Posledica bo, ne more bit brez posledice. Sledi intuiciji. In boš postavil definicijo dogodka. Naprej bo šlo samo od sebe. Prav?

V – Prav.

Č – To si rekel tako. Tako ne velja. Ti povem še nekaj. Navodilo. Poslušaj.

(Prehodni sonet profesorja Čepona)

*Sveta pomen se trudimo odkriti,
jezdeč razvodnico življenja.
Pade jahač, ker se kobila vzpenja
in zmakne sedlo mu spod riti.*

*To leto čas je krenil svojo pot.
Prihodnost, ki se je začela,
rodila nam bo imenitna dela
pa najmanj toliko zablod.*

*Kar je odkrila naša veda,
bi nesla misel in beseda
rada onstran, na drugo obrežje;*

*a ker se lepi dan na dan
obloga komentarja nanj,
je breme težko, zmeraj težje.*

- Kar naprej nekaj razlagajo, pa zmeraj ostane nekako skup zmešano. Čez 50 let, ti boš še živ, bo to glavna tema, vsi bojo govorili o tem. Ne zato, ker bi znali kaj razložiti, ampak zato, ker ne bojo znali nič. Jaz v resnici živim v prihodnosti, veš. Zato sem tudi tako star. Če bi živel v sedanjosti, bi bil smrkavec kot ti.

...

- Razumeš? – Še prijatelju povej. Športniku. Oba spremljajta. Obvezno.

...

- Znanost. Intuicija. To dvoje. Kaos. Kozmos. Zapomni si. Evo, prihodnost se je začela.

TUNEL 2

Za praznovanje prilagojen poslovni prostor. Zabava križanka novoletne in pustne (voščila; maske morda podobe – katerih – časov).

<p>B – Film.</p> <p>- V bistvu se ne spoznam nevemkako.</p> <p>- Hvala.</p> <p>- Ma, niti ne ...</p> <p>- Mogoče res, ja.</p> <p>- A, tisto. Tistega nisem jaz delal.</p> <p>- Ne, moj kolega Vojc.</p> <p>- Prosim?</p> <p>- Nazaj je prišel?</p> <p>- Mislim, da je imel štipendijo ...</p> <p>- Hvala.</p>	<p><i>Kolegice in kolegi.</i></p> <p>K1 – Mimogrede, čestitam za reportažo. Že zdavnaj sem ti mislil, ampak ni nikoli prilike, ko vsi šibamo okoli eden mimo drugega. Zmeraj sem govoril, to ni ničemur podobno, da piše vsak o vsem, kakor se mu zasukne. Hvala bogu, da imamo nekoga, ki se res spozna na muziko.</p> <p>- Film, ja, to sem mislil.</p> <p>- Pusti skromnost. Posel novinarja ni, da vse ve, ampak da zna prit do pravih informacij. In ti znaš. To je bistveno.</p> <p>- Prit do pravih informacij, ne pa da samo prepisuješ komuniqueje, kot dela večina cenjenih kolegov tukaj. Menda si se najprej hotel ukvarjat s politiko?</p> <p>- Boljše, da ne. Tam moraš nenehno lagat, ali pa jih dobiš po gobcu. Kultura, prosveta in razvedrilo, tu je vseeno več prostora. Če hočeš dober nasvet: nauči se še križanke sestavljat.</p> <p>- Mimogrede, tisto tvoje poročilo o štrajku na Debelem vrhu bi me vseeno zanimalo prebrat. Da vidim, kaj je takega v njem, da ni moglo izit.</p> <p>- Ne?</p> <p>- A, tisti. Turistični emigrant.</p> <p>- S hudim loputanjem vrat se je pobral v tujino, pa je prišel kmalu nazaj.</p> <p>- Ja. Najbrž je pozabil vzet povšter.</p> <p>- Štipendijo, ja! No, sicer se pa mene ne tiče. Jaz nobenega ne špecam. No, kot rečeno: le tako naprej.</p> <p><i>Odkorakal je.</i></p>
---	---

<p>- Ma, nič, nekaj o moji reportaži pa kaj mora znat novinar ...</p> <p>- Zakaj, a mislite, da je –</p>	<p>K2 – Kaj te je pa spraševal Smrekar?</p> <p>- Aha. Samo to sem hotel reč, malo popazi, kaj mu poveš.</p> <p>- Nič ne mislim in tudi rekel nisem nič. - Glej ga, Pretnarja, kako je prizadeven. Saj se mi kar smili Cimprička. Ta oduren slinast tip.</p> <p>K3 – Hočeš reč, da ti je žal, ker nisi na njegovem mestu.</p> <p>K2 – Briga me.</p> <p>K3 – Kislo grozdje.</p> <p>K2 - Sicer pa bo razočaran, s Cimpričko ne bo nič opravil. Ona ima boljše na izbiro.</p> <p>K3 - Tudi če ne bo nič opravil, ne bo razočaran. On to dela, da vzdržuje kondicijo. Če ne bo nič, bo šel k naslednji, prej ali slej že kakšno povalja.</p> <p>K2 – Kakšno staro mamó mogoče.</p> <p>K3 – Ne podcenjuj preverjenih kadrov. Oni imajo metode, da se tebi še sanja ne.</p> <p>K2 – Vseeno ne razumem, da se mu ljubi.</p> <p>K3 – Da se mu ljubi! Svet je tak. Okoli nečesa se mora vrtet, zdaj okoli tega, zdaj okoli tega. Enkrat okoli Hruščova, drugič okoli Kennedyja ali pa okoli Nemcev ali magari zamorcev v Afriki. Treba se je vrtet okoli kakšne riti, magari če samo pro forma.</p> <p>K2 – Ajej. Petrovčič bo imel govor.</p> <p><i>Urednik se je postavil h govorniškemu pultu in preizkušal.</i></p> <p>U – Khm. Malo pozornosti, prosim.</p> <p>- Tovarišice in tovariši!</p> <p>K2 – Ko zagleda mikrofón pred sabo, misli, da je On. Glej pozo. Samo čakam, kdaj bo naredil še tisti glas.</p> <p>U – Ne mislim imet dolgih govoranc.</p> <p>K2 – Magari.</p> <p>U – Tukaj smo zato, da se poveselimo</p>
--	--

<p><i>Odšel iz dvorane.</i></p> <p><i>Odprl vrata.</i></p> <p>- Pardon.</p> <p><i>Naprej.</i></p> <p><i>Odprl druga vrata, bolj počasi in previdno kot prvič, samo za vrzel.</i></p> <p><i>Enako potihlo spet zaprl.</i></p> <p><i>Šel naprej mimo vrat WC.</i></p> <p><i>Naprej, previdno odprl. Prazno. Vstopil, v svetlobi s ceste stopil k mizi, sedel, segel po telefonu. Še enkrat pomislil, ali bi res storil, kar se je namenil. Zavrtel številko. Prislonil slušalko k ušesu, telefon zvonil daleč in globoko, de profundis clamavi. Pripravljen odložiti, če bi se oglasil neželen sogovornik.</i></p>	<p>K2 – Kar proaktivno, mladi kolega.</p> <p><i>Dolg hodnik z vrstama vrat na obeh straneh, hodnik-tunel, na koncu luč, dejansko smogast odsev cestne svetilke. Pridušeno nerazumljivo se je slišalo nadaljevanje govora.</i></p> <p><i>Ob pisalno mizo prislonjen par, zaposlen z ljubezensko predigro. Moški je kazal hrbet, ženska je videla in drobno kriknila. Po dveh sekundah si je tudi moški pravilno raztolmačil njen krik in se ozrl.</i></p> <p>Ž – Videl naju je, zdaj bo vsem povedal.</p> <p>M – Nič ni videl, temno je.</p> <p>Ž – Če sem videla jaz njega, je tudi on mene.</p> <p>M – Tudi če je, ne bo povedal, smrkavec je presran. In če pove, mu bo še žal.</p> <p>Ž – Lahko ti govoriš, ki si moški.</p> <p>M – Vsi smo enakopravni.</p> <p>Ž – Magari. In če še kdo pride ...</p> <p>M – Kdo naj pride, vsi so zaposleni z govorancami in pitjem.</p> <p>Ž – Pazi, mi boš pomečkal bluzo.</p> <p>M – Jo boš že speglala.</p> <p>Ž – Kaj pa, če se strga.</p> <p>M – Ti kupim drugo.</p> <p>Ž – Ta je iz Trsta.</p> <p><i>Na tleh 4 prekrižane noge. Niso opazile.</i></p> <p><i>Zvoki bruhanja.</i></p>
--	---

N – Ja, prosim.

B – Živjo, jaz sem.

N – O, ti. Kaj pa ti.

B – Nič, tukaj sem, v redakciji, pa sem si rekel, te pokličem ...

N – Ja, pošta je ob tej uri že zaprta. Imate zabavo?

B – Nekaj takega. Brez veze.

N – Tudi zabava mora bit. Malo se sprostiš, spiješ kozarček ... pa koga pokličeš. Si kaj posebnega hotel?

B – Ne, nič posebnega ...

N – No, prav. Lepo, da si poklical.

B – Sem slišal, da imaš ...

N – Imam? Imam, ja. Tudi zdaj lahko slišiš. Slišiš?

B – Ja, slišim.

N – Mi ne boš čestital?

B – Seveda ... Je fant ali je punca?

N – Punčka. Ime ji je Ivanka.

B – Kot tvoji mami.

N – Ja. čeprav ni zaradi nje.

B – ... Dosti joka?

N – Zmeraj, ko ima razlog. Kot mi vsi, ne? – Ne preveč.

B – ... Mislil sem ... otrok ... punčka ...

N – Ja?

B – ... Je ... mislim, je moja, ne?

N – A tvoja misliš, da je? – Ni. Moja je.

B – Že, ampak oče, sem mislil ... glede na datume ...

N – Si zračunal?

B – ...

N – Enega drugega sem imela.

B – ... Drugega?

N – ... Ja. Drugega, kot sem mislila.

Bip bip bip.

B – Neža!

Bip bip bip.

<p><i>Skozi vrata na hodnik.</i></p> <p>B – Nič.</p> <p>- Ne.</p> <p>- Nič. Moral sem telefonirat.</p> <p>...</p> <p>- Pa kaj ste vi, CIA?</p> <p>- ... Vsi uporabljajo službene telefone v privatne namene.</p> <p>- Bom, hvala.</p> <p><i>Vzdolž hodnika, na koncu (hrup in žvenket zabave bliže) okno v sivomlečno snežnomestno noč.</i></p>	<p><i>Starejši kolega.</i></p> <p>K4 – Kaj pa ti?</p> <p>- Kaj nič! Stikaš po pisarnah ali kaj!</p> <p>- Ne. Kaj si pa potem delal tam noter!</p> <p>- Telefonirat! Komu pa?</p> <p>- Impertinenten smrkavec. Uporabljaš službeni telefon v privatne namene!</p> <p>- Še nisi nehal jezikat! Mali, če misliš delat pri nas, ko si že prišel zraven po vezah, ti svetujem, da pokažeš več spoštovanja do starejših kolegov.</p> <p><i>Odmajal proti WC-ju.</i></p> <p><i>Po pločniku pridrsal samohoden decembrski ponočnjak, izginil iz vidnega polja.</i></p>
---	--

<p>Sneži.</p> <p>V – ... Prosim?</p> <p>- Prosim?</p> <p>- ?</p> <p>- ... Ne, ne. Jaz ne. Hvala.</p>	<p>Snežilo je.</p> <p><i>Po snegu škripavi koraki hodca-gledalca-vračalca. V sivem zimskem zgodnjem jutru po pločniku, mimo pročelij hiš, na trg. Koraki so utihnili, ko se je ustavil pred spomenikom in ga gledal navzgor. On je imel na glavi šapko iz snega. Koraki in pogled naprej. Nasproti je prišel človek-mladenič, plavolas pod zelenkasto volneno kapo z majhnim cofom, siromašno oblečen. Se je ustavil, z majhno kretnjo ustavil tudi hodca.</i></p> <p>M – Povratnik.</p> <p>- Iščeš zavetje?</p> <p>- Vsak rabi zavetje. Zatočišče.</p> <p>- Jaz vem za zavetje.</p> <p><i>Je potegnil iz žepa košček papirja, bil je kot vizitka, ga obrnil proti pogledu. V blede svetlobi cestne svetilke se je risala podoba, nekoliko podobna nosilcu podobe, spodaj je pisalo: Jezus Kristus je moje zavetje. Mladenič se je smehljaj in kimal.</i></p> <p>- Vsak rabi zavetje.</p> <p><i>Koraki odškripali naprej. Spet pločnik in pročelje v sivi svetlobi redkih cestnih svetilk. Mladenič je še stal na kraju srečanja s svojo podobico v roki, jo gledal, se smehljaj.</i></p>
--	---